

158.1

๑๕๐' ๕'

๖.๖

ผลของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนปัญญาวรรคุณ
กรุงเทพมหานคร

ปริญญาโท

ของ

วาสนา ผดุงทรง

20 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2529

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177343

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
..... กรรมการ

..... ประธาน
..... กรรมการ

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาชั้นควาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความกรุณาของท่านอาจารย์พรตพิศ วาณิชการ อาจารย์ประตศ เก้าฉิม และอาจารย์วัลลภ ปิยะมโนธรรม ที่คอยช่วยเหลือ และแนะแนวทางในการศึกษาชั้นควาเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ทั้งสามเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรคุณกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร แสนนท์ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบ แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ณัฐสืบ มีเจริญ และ คุณสวาท มีเจริญ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการ คณะครู โรงเรียนปัญญาวารคุณ ที่ได้ให้ความร่วมมือระหว่างดำเนินการทดลองด้วยดีเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวารคุณที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณ คุณสุมาลี ยศประยูร ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดเวลาที่ศึกษา และขอขอบใจน้อง ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณชัชชัย ทีระเสถียร คุณณต์ชัย อนันตนิธิ ที่ช่วยในการพิมพ์ ปริญญาานิพนธ์ให้สำเร็จด้วยดี

สุดท้าย ขอกราบขอบพระคุณ คุณยายพิศ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้ความห่วงใย และความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

วาสนา ผดุงทรง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม	24
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ	27
สมมติฐานในการวิจัย	33
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	34
กลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	34
วิธีดำเนินการทดลอง	38
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	39
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์	43
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
5	สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	47
	ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	47
	กลุ่มตัวอย่าง	47
	เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	47
	วิธีดำเนินการทดลอง	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล	48
	สรุปผลการศึกษาครั้งนี้	48
	อภิปรายผล	49
	ข้อเสนอแนะ	52
	บรรณานุกรม	54
	ภาคผนวก	61

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนได้รับการทดลอง 43
2	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ของ กลุ่มทดลองก่อนและหลังจากการได้รับการฝึกโดยวิธีอภิปราย ภาพวาดเป็นกลุ่ม 44
3	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ของ กลุ่มควบคุมก่อนและหลังจากการได้รับการฝึกโดยการสอนตาม ปรกติ 45
4	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปราย ภาพวาดเป็นกลุ่ม และการสอนตามปรกติ 46

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามโครงการที่วางไว้ั้น ต้องเริ่มที่ตัวบุคคล เพราะบุคคลเป็นทรัพยากรขั้นมูลฐานและเป้าหมายของการพัฒนา การพัฒนาบุคคลก็คือ การพยายามทำให้บุคคลมีสมรรถภาพ เพราะจะต้องเตรียมตัวให้เป็นผู้รับผิดชอบในการเป็นพลเมืองที่ดี (Bennett. 1982 : 52) ส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคลก็คือ การพัฒนาให้บุคคลมีคุณลักษณะที่ดีและมีคุณสมบัติพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในสังคม ดังที่ วีรยุทธ วิเชียรโชติ ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าเราต้องการจะพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดีของชาติเราควรจะพึงเร่งรัดการพัฒนาบุคลิกภาพควบคู่ไปด้วย เนื่องจากการแก้ปัญหาทางบุคลิกภาพจะส่งผลถึงการแก้ปัญหาด้านสังคมได้ (วีรยุทธ วิเชียรโชติ 2513 : 33) ซึ่งการสร้างบุคลิกภาพอันดีงามแก่เด็กนับเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการศึกษา

ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่งที่ควรปลูกฝังและส่งเสริมพัฒนาให้แก่เด็ก ดังที่ สwana พรพัทธ์กุล ได้กล่าวถึงความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะหนึ่งในสิบคุณลักษณะที่ประเทศชาติต้องการและคำนึงถึงในการปลูกฝังให้สมบูรณ์ในตัวผู้เรียน ความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองแล้วจะไม่เฉยเมยต่อภาวะการณ์ต่าง ๆ กล้าแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในลัทธิหน้าที่ต่าง ๆ ของสังคมได้อย่างถูกต้อง (Swana พรพัทธ์กุล 2520 : 17) ซึ่งสอดคล้องกับเบเรคเคนริดจ์ที่อ้างถึงการศึกษาศาสตร์ของ สโตรทเธอร์ (Strother) แจ็ค (Jack) และเพจ (Page) ที่พบว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบและสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (Breckenridge. 1955 : 294) นอกจากนี้ บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะชอบแสดงความคิดเห็น และกล้าตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อเผชิญกับปัญหาแล้วบุคคลนั้นจะมีความสามารถในการแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลที่ขาดความ

เชื่อมั่นในตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ 2512 : 123 อ้างอิงมาจาก Glueck. n.d.) และสุชา จันทรเฒ ได้เขียนถึงบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่า จะมีบุคลิกภาพที่มองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกที่ควร มีความรับผิดชอบในหน้าที่ การงาน สามารถประสบความสำเร็จในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี (สุชา จันทรเฒ 2510 : 147) ตลอดจนเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความคิดริเริ่มในการทำงาน (ประชา อภิบาล 2511 : 78) และเฝ่ทำความสำเร็จในชีวิต (เดโช สนวนานท์ 2516 : 350)

ส่วนบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มักมีแต่ความขลาดกลัว มักชอบใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปในทางนึกภาพเอาเองในสิ่งที่ตนต้องการ หรือถ้าปรารถนาสิ่งใดก็จะไม่ทำ ความลำค้ำขั้นแห่งความเป็นจริง (Symons. 1964 : 85) ซึ่งสอดคล้องกับละม้ายมาศ ศรีทัศน์ และคนอื่น ๆ ที่กล่าวว่า เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะคอยแต่ฟังฟังคนอื่นอยู่เสมอ ผลที่ตามมาก็คือ ขาดความกล้าที่จะเผชิญอุปสรรค หรืองานที่ยากลำบากข้างหน้า เมื่อปราศจากปิติอารมณ์แล้ว (ละม้ายมาศ ศรีทัศน์ และคนอื่น ๆ 2510 : 98) และจากการศึกษาของ ซูซีฟ อ่อนโลกสูง พบว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำมักจะมีควมวิตกกังวลสูง (ซูซีฟ อ่อนโลกสูง 2516 : 99) อาจทำให้เด็กเกิดปัญหาในการปรับตัว จึงอาจกล่าวได้ว่า การเป็นผู้ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบุคคล ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลที่ประสบปัญหาี้ เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพที่เป็นอยู่ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข และเป็นพลเมืองดีของประเทศ อันนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ในการพัฒนาบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเองนั้น สามารถกระทำได้ตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะวัยรุ่นเป็นช่วงที่เหมาะสมต่อการพัฒนาและปรับปรุงบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ เพราะวัยนี้เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้เด็กประสบปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว และพัฒนาบุคลิกภาพให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของตนเอง นอกจากนี้ วัยรี ทรัพย์มี ได้เขียนไว้ว่า เด็กวัยรุ่นมีความต้องการที่จะรู้จักตนเอง รู้จักชอบเขตความสามารถ สิทธิหน้าที่ บทบาทของตนเอง ตลอดจนมีการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาต่อ (วัยรี ทรัพย์มี

2518 : 40) ดังนั้นเด็กจึงมีความพร้อมในการปรับปรุงตนเอง การช่วยให้เด็กวัยรุ่นได้พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง จะทำให้เด็กรู้จักคิด รู้จักเลือก และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น จึงเหมาะสมต่อการพัฒนาบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง

สำหรับวิธีพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้วิจัยได้นำเอาการวาดภาพ และการอภิปรายกลุ่ม มารวมกันเรียกว่า การอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม ซึ่งได้แนวความคิดมาจากการทำกลุ่มภาพสะท้อน (Projective group) ในการรักษาระดับกลุ่มขนาดนำบัต (อัมพร ปราณศรี 2523 : 37) และการให้คำปรึกษาโดยใช้ศิลปะ (Art counseling) ของ เดนนี่ (Denny. 1969 : 119)

การอภิปรายกลุ่มเป็นเทคนิคเบื้องต้นในการทำงานกลุ่ม วีชรี อูวะคำ ได้เขียนถึงวัตถุประสงค์ของการอภิปรายกลุ่มว่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ (วีชรี อูวะคำ 2523 : 142) และ กัลเลย์ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การอภิปรายกลุ่มสามารถนำมาใช้เป็นวิธีการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนด้วยเหตุผลที่ว่า การอภิปรายกลุ่มมีการปะทะสัมพันธ์กันช่วยคำพูด (Gulley. 1960 : 40) ซึ่งสอดคล้องกับ คมเพชร ฉัตรสุกกุล ที่ได้เขียนไว้ว่า การอภิปรายกลุ่มจะมีประโยชน์มากที่จะทำให้บุคคลในกลุ่มมีโอกาสร่วมมือและมีส่วนร่วมส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนฝึกตนให้มีคุณสมบัติที่ดี ตลอดจนส่งเสริมให้สมาชิกได้ใช้ความคิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ได้รับความคิดใหม่ ลดความตึงเครียดทางด้านจิตใจ ขณะเดียวกันจะเป็นการเพิ่มความสามารถในการเข้าสังคม นำไปสู่การพัฒนาความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง (คมเพชร ฉัตรสุกกุล 2522 : 34 - 66)

สำหรับการวาดภาพ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โดยศิลปะศึกษาได้ถูกจัดเข้าอยู่ในกลุ่มวิชาที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ ได้เขียนเกี่ยวกับศิลปะพัฒนาบุคลิกภาพว่า เมื่อการสร้างสรรคศิลปะเป็นการสร้างสรรค์ทางรูปธรรม การปฏิบัติทำงาน และผลทางวัตถุย่อมมีผลต่อการสร้างคุณค่าทางบุคลิกภาพไปพร้อม ๆ กับบุคลิกภาพในที่ตั้งหมายควมรวมถึงความซาบซึ้งในคุณค่าของความงาม หลังในการแสดงออกและสร้างสรรค์ความเชื่อมั่นในตนเอง (วิรุณ ตั้งเจริญ 2527 : 141) ซึ่ง เดนนี่ ได้มา

การวาดภาพมาใช้ในวงการศึกษาในจุดมุ่งหมายเชิงเสริมสร้างพัฒนาการ โดยผ่านกระบวนการให้คำปรึกษา เรียกว่า การให้คำปรึกษาโดยใช้ศิลปะ (Denny. 1969 : 129) และ ชาร์เรียตได้อ้างถึงการศึกษาของ เซฟเฟอร์-ซิมเมอร์ ที่นำการวาดภาพมาใช้ในการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กวัยรุ่นโดยเขาเห็นว่า การวาดภาพจะช่วยในการเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคล และความเป็นอิสระในการคิด โดยที่การวาดภาพเป็นการที่บุคคลถ่ายทอดสิ่งที่ตนรับรู้ และมีประสบการณ์ ซึ่งสามารถจะใช้ภาพวาดในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน (Waderson. 1980 : 220)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการ การอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม มาใช้ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองเพื่อจะศึกษาว่าวิธีการดังกล่าวจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนได้อย่างไรบ้าง ถ้าหากผลการวิจัยครั้งนี้เป็นผลสำเร็จก็จะได้อีกวิธีการใหม่ที่จะช่วยในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นคุณลักษณะด้านหนึ่งที่เป็นความต้องการของสังคม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มต่อความเชื่อมั่นในตนเอง

ความสำคัญของศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า การอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มนำมาใช้ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้หรือไม่ซึ่งถ้าพบว่า การอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อครู ครูแนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในการนำเอาวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองให้แก่เด็ก

ขอบเขตการศึกษาครั้งนี้

การศึกษานี้จะจำกัดอยู่ในขอบเขตของประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่จะศึกษาดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2528 ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ โรงเรียนปัญญาวรคุณ กรุงเทพมหานคร จำนวน 110 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2528 ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ โรงเรียนปัญญาวรคุณ กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการฝึก ซึ่งแบ่งออกเป็น

1. การอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม
2. การสอนตามปกติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม (Group Drawing Discussion) หมายถึง กระบวนการกลุ่มชนิดหนึ่ง ที่ให้สมาชิกของกลุ่มวาดภาพ อธิบายภาพ และร่วมสนทนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้สี จุดเด่นของภาพ สิ่งที่ควรแก้ไขหรือปรับปรุงอื่น ๆ ในบรรยากาศกลุ่มที่มีความเป็นอิสระ ผ่อนคลาย ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self - Confidence) หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ซึ่งจะออกมาในรูปของพฤติกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. กล่าวพูด กล่าวกระทำ กล่าวแสดงความคิดเห็น
2. มีความวิตกกังวลน้อย สามารถควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในสภาพปกติได้

- ✓ 3. สามารถกระทำสิ่งใด ๆ ให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย
- 4. สามารถช่วยเหลือผู้อื่น
- 5. สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดเห็นของตนเองอย่างไม่ลังเลและไม่หวั่นไหว

ต่อคำติชมของผู้อื่น

- ✓ 6. มีความพอใจในความสามารถของตนเอง
- ✓ 7. สามารถแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง
- 8. สามารถคิดกระทำสิ่งที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วยความมั่นใจ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2528 ที่มีความเชื่อมั่น

ในตนเองคำ โรงเรียนไผ่ธูวารคุณ กรุงเทพมหานคร

การสอนตามปกติ หมายถึง การสอนกิจกรรมแนะแนวโดยการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
ความเชื่อมั่นในตนเองแก่นักเรียน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกตามหัวข้อดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่มทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
 - 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น เข้าสังคม หรือติดต่อกับบุคคลอื่นตลอดจนสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะทำให้การทำงานร่วมกับคนอื่น การเข้าสังคม การติดต่อกับบุคคลอื่นและการตัดสินใจเป็นไปอย่างยากลำบาก (วิจิตร วรุฒบางกูร 2521 : 8) ใ้ให้มีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลไว้หลายทัศนะ ดังนี้

ซิมอนด์ (Symond. 1964 : 85 - 86) ได้กล่าวถึงความแตกต่างของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และบุคคลที่ไม่เชื่อมั่นในตนเองว่าอยู่กระทำ และไม่กระทำ บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยมีมักจะคิดก่อนที่จะกระทำสิ่งใดลงไป และจะไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดโดยสิ้นเชิงเสียทีเดียว ลักษณะการกระทำของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วย

1. รู้ในสิ่งที่ต้องการจะกระทำ
2. คิดในสิ่งที่เห็นว่าจะสามารถกระทำสำเร็จ
3. ตัดสินใจ
4. ลงมือกระทำสิ่งที่ตนตัดสินใจแล้ว

ส่วนบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองมักมีแต่ความขลาดกลัว ไม่แน่ใจในตนเอง มักใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในทางนึกภาพเอาเองในสิ่งที่ตนต้องการหรือปรารถนา และไม่กระทำสิ่งใดตามลำดับขั้นแห่งความเป็นจริง เนื่องจากขาดความรู้ ขาดความกล้าหาญ และเกียจคร้าน จนกระทั่งกลายเป็นไม่ทำอะไรเลย ซึ่งสอดคล้องกับ แบลร์ (Blair. 1968 : 138) ที่กล่าวว่า บุคคลที่เชื่อมั่นในตนเองจะยอมรับสภาพการณืใหม่ ๆ ที่ตนประสบ โดยปราศจากความกลัวความล้มเหลว ส่วนสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองนั้น สมิท (Smith. 1961 : 185) ได้แสดงความคิดเห็นในการพิจารณาว่าบุคคลจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความขัดแย้งระหว่างตนตามอัธยาศัย และตนตามมติฐาน ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมากจะเป็นสาเหตุทำให้รู้สึกว่าคุณเองไม่มีค่า ไม่เหมาะสมทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความวิตกกังวล ซึ่งเป็นทำนองเดียวกับความเชื่อของมาสโลว์ ที่ว่าบุคคลมีความต้องการเป็นที่ยอมรับจากสังคมหรือหมู่คณะ ต้องการการได้รับความยกย่อง และความสำเร็จ ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจนพอใจจะทำให้คน ๆ นั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกตนเองมีค่า มีความสามารถ และมีประโยชน์

นอกจากนี้ สมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (Child Study Association of America. 1952 : 185 - 186) แสดงความเห็นไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง จะเกิดขึ้นกับเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เสมอบุคคลยิ่งประสบความสำเร็จมากเท่าไรย่อมมีความเชื่อมั่นในตนเองมากเท่านั้น เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะรู้สึกว่า ไม่ถูกข่มขู่จากคนอื่น ทำให้ความมุ่งมั่นต่าง ๆ ลดลงหรือหมดไป อันเป็นผลให้มีความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สามารถรับฟังความคิดเห็น หรือคำนิยามของผู้อื่นได้ด้วยลักษณะของบุคคลที่มีบุคลิกภาพทางอารมณ์

ในประเทศไทย ชูชีพ อ่อนโคกสูง (ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2516 : 7) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่าหมายถึง ความแน่ใจ มั่นใจ หรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามที่บุคคลนั้นตั้งใจไว้ แม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งอื่นใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่เกิดความท้อถอยแต่อย่างใด ยังคงตั้งใจกระทำสิ่งนั้น ๆ ต่อไปด้วยความมั่นใจ คุณสามารถกระทำสิ่งที่กระทำอยู่นี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความถูกต้องเหมาะสม ต่อมา สมพงษ์ ตีรพัฒน์ (สมพงษ์ ตีรพัฒน์ 2517 : 6) ให้ความหมายเพิ่มอีกว่า ถ้าบุคคลตั้งใจกระทำการสิ่งใดแล้วจะไม่ลังเล หรือวิตกกังวลในความสามารถของตนเอง และไม่มีอาการหวั่นกลัวว่าจะถูกติเตียนหรือถูกหาว่าออกนอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง นอกจากนี้ สมุท ศิริโย (สมุท ศิริโย 2523 : 296 - 297) ให้ความหมายไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นความรู้สึกสำนึก และเป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งแก่แผนการดำเนินงานที่สร้างขึ้น บุคคลที่แสดงความเชื่อมั่นในตนเองออกมาในสมรรถภาพแห่งการปฏิบัติงาน ย่อมชักจูงให้บุคคลอื่นมีความเชื่อมั่นตามได้ และความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นพลังในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ให้ความด้วยความมั่นใจ และวินัย ธรรมศิลป์ (วินัย ธรรมศิลป์ 2526 : 26) ให้สรุปว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะกล้าตัดสินใจเอง เมื่อประสบปัญหา มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน สามารถประสบความสำเร็จในการงาน ยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี และเป็นบุคลิกภาพที่ควรปลูกฝังแก่เด็ก

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้อาจสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความมั่นใจ ความเพียรพยายาม และความกล้าหาญในการที่จะกระทำสิ่งใดให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคใด บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมักมีลักษณะต่าง ๆ เช่น กล้าพูด กล้ากระทำ กล้าต่อสู้กับอุปสรรค สามารถแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง สามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ลังเล ไม่หวั่นไหวต่อคำติชมของผู้อื่น มีความพอใจในความสามารถของตน มีความสามารถในการชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตามได้ สามารถคิดและกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ และสามารถควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในสภาพปกติได้ ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลนี้เกิดจากการที่บุคคลได้หวัง ได้คิด และได้กระทำให้ความคิดเป็นจริงขึ้นมา ถ้าความหวังและความคิดได้สัมฤทธิ์ผลอยู่เสมอ บุคคลก็จะมี ความมั่นใจในตนเองมากขึ้น และความเชื่อมั่นในตนเองยังเป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่งควรปลูกฝังให้แก่เด็ก เพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

งานวิจัยต่างประเทศ

เบรคเคนริดจ์ (Breckenridge. 1955 : 80) ข้างถึงการศึกษาของ สโตรทเธอร์ (Strother) แจ็ค (Jack) และ เพจ (Page) ซึ่งพบว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กพัฒนาความคิดเรื่อง การนับถือตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง ก็คือ การได้รับการยอมรับจากครอบครัว และการฝึกฝนเพิ่มเติมเป็นพิเศษอยู่เสมอจนมีทักษะ และความสามารถสูง นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในตนเองยังขึ้นอยู่กับระดับอายุ พัฒนาการ และกลุ่มที่เด็กร่วมเล่นหรือร่วมทำงาน ตลอดจนสถานการณที่กำลังเผชิญอยู่ซึ่ง เชียร์ และคนอื่น ๆ (ประณต เล็กสวาสดี 2517 : 11 ข้างอิงมาจาก Sears and others. 1957 : 270 - 313) ได้ศึกษาพบว่าพ่อแม่ที่เข้มงวดกวดขันมักจะทำให้เด็กมีการพึ่งตนเองน้อยมาก และทำให้ขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งคล้ายคลึงกับ มุสเสน (Mussen. 1969 : 261) ที่พบว่า พ่อแม่ที่ปล่อยยให้เด็กเป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง และสนองความต้องการ คำนอยากรู้อยากเห็นจะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล มีความเชื่อมั่นในตนเอง

นอกจากนี้ยังได้มีผู้ศึกษาลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลโดยนำไปสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ เช่น ในปี ค.ศ. 1949 บาร์ช (Baruch. 1949 : 4 - 5) พบว่าผู้นำห้องมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนั้นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจึงน่าจะเป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ต่อมาในปี ค.ศ. 1969 ดักเกอร์ (Dugger. 1969 : 1867 - A) ได้ศึกษาเรื่องความเป็นผู้นำและไม่เป็นผู้นำ พบว่าผู้นำจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และมีบุคลิกภาพแสดงตัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สไตส์ (Stires. 1970 : 35 - A) ที่ว่าผู้นำเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ยิ่งมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมากเท่าไรก็ยิ่งได้รับศรัทธาจากคนอื่นมากเท่านั้น

จากผลการวิจัยดังกล่าว หอจะสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในครอบครัวของบุคคลมีผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคล โดยเฉพาะในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา การเลี้ยงดูอย่างให้ความรัก ความอบอุ่น และปล่อยให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองบ้าง จะช่วยในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้ลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองยังมีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำ การแสดงตัว ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคคล

งานวิจัยในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2515 วรณี รักรธรรม (วรณี รักรธรรม 2515 : 60) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์ ความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 240 คน ผลการศึกษาสรุปว่า การอบรมเลี้ยงดูของคนไทยใช้ระบบอาวุโสมากกว่าหลักการ ทำให้บุตรเกิดความรู้สึกไม่สบายใจเอาได้ อันเป็นสาเหตุหนึ่งของความวิตกกังวลและการขาดความมั่นใจในตนเอง ซึ่งชูศรี หลักเพชร (ชูศรี หลักเพชร 2517 : 96) ก็ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเอง และคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2515 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 350 คน พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นแตกต่างกันเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า เด็กหญิงและเด็กชายจะมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน

ต่อมาในปี 2516 ชูชีพ อ่อนโคกสูง (ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2516 : 96 - 98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 ทั้งชายและหญิง จำนวน 300 คน พบว่าเด็กชายมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญ และเด็กที่มีความวิตกกังวลสูงจะมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ ส่วนเด็กที่มีความวิตกกังวลต่ำจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง นอกจากนี้เด็กที่มีความเชื่อมั่นสูงจะมีบุคลิกภาพแสดงตัวมากกว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

นิพนธ์ แฉ่งเอี่ยม (นิพนธ์ แฉ่งเอี่ยม 2519 : 51 - 53) ที่พบว่า บุคลิกภาพแสดงตัว มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับความเชื่อมั่นในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกล่าวคือ ถ้าบุคคล มีบุคลิกภาพแสดงตัวมากก็จะมี ความเชื่อมั่นในตนเองมากด้วย ในปีเดียวกันที่ อุตม สำอางศ์กุล (อุตม สำอางศ์กุล 2519 : 90) ได้ศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำ ความเคร่งครัด และ ความเชื่อมั่นในตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 จำนวน 628 คน พบว่า ลักษณะความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่น ในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในปี พ.ศ. 2523 สุรเกียรติ ลิ้มเจริญ (สุรเกียรติ ลิ้มเจริญ 2523 : 50 - 52) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความวิตกกังวลกับระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร จำนวน 357 คน ผลการศึกษาพบว่า ระเบียบวินัยแบบ ประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวคือ ถ้านักเรียนอยู่ใน ชั้นเรียนซึ่งมีระเบียบวินัยมาก นักเรียนก็จะมี ความเชื่อมั่นในตนเองมาก

จากผลการวิจัยในประเทศไทยที่กล่าวมาข้างต้นนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยต่างประเทศ คือ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าเลี้ยงดู เด็กแบบเข้มงวดควบคุมหรือปล่อยปละละเลยก็จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และ มีความวิตกกังวล รวมทั้งการอบรมของครูอาจารย์ ถ้าหากเข้มงวดควบคุมในเรื่องระเบียบ วินัยมากจะทำให้เด็กไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้ ความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำ ความวิตกกังวล การแสดงตัว ถ้าบุคคลมีลักษณะความเป็นผู้นำก็จะมี ความเชื่อมั่นในตนเองสูง บุคลิกภาพแสดงตัวมาก แต่จะมีความวิตกกังวลต่ำ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม

การอภิปรายกลุ่มเป็นเทคนิคเบื้องต้นของการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีประโยชน์มาก เพราะทำให้บุคคลมีโอกาสร่วมมือกันอย่างเสรี นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนได้

ฝึกตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดี (คมเพชร ฉัตรสุภากุล 2511 : 65) ได้มีผู้ให้ความหมายของการอภิปรายกลุ่มไว้หลายท่าน ดังนี้

ฮาร์แน็ค และคนอื่น ๆ (Harnack and others. 1977 : 12) ได้ให้ความหมายของการอภิปรายกลุ่มว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป้าหมายบรรลุความสำเร็จซึ่งเป้าหมายนั้นได้แก่ การมีความรู้เพิ่มขึ้น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ

พะอบ โปษะกฤษณะ (พะอบ โปษะกฤษณะ 2521 : 148) ได้กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มเป็นการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ได้มาปรึกษาหารือกันออกความคิดเห็นกันเพื่อที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ หรือการแลกเปลี่ยนความรู้ความเห็นถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับให้ทราบ ในที่สุดก็ตัดสินใจและตกลงใจแก้ปัญหาด้วยความหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น การอภิปรายกลุ่มจะต้องมีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น จะต้องมียุทธมุ่งหมายเพื่อเสนอรายละเอียดและแก้ปัญหา ซึ่งจะต้องเป็นการปรึกษาหารือของคนกลุ่มหนึ่งและการพูดปรึกษากันนั้นต้องไม่ใช่อารมณ์แต่เป็นการช่วยกันคิดหาเหตุผล และ กัลเลห์ (Gulley. 1960 : 4 - 5) ได้แยกองค์ประกอบของการอภิปรายกลุ่มไว้ดังนี้

1. กลุ่ม
2. การสื่อสารโดยผ่านวาจา
3. การปฏิสัมพันธ์ โดยที่สมาชิกมีอิสระที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและเจาะจงลงไป

5. ต้องมีขั้นตอนที่เป็นระบบ

นอกจากนี้ บอร์แมน (Harnack. 1977 : 12 citing Borman. n.d.)

ได้แสดงความเห็นไว้ว่า การอภิปรายกลุ่มอาจจะเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มเล็กที่มากกว่า 1 กลุ่มขึ้นไป โดยมีการสื่อสารกันเพื่อจะทำให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ

จากความหมายที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้อาจสรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่มประกอบด้วยลักษณะ เหล่านี้คือ

1. เป็นกลุ่ม
2. มีการปฏิสัมพันธ์ การคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน
3. มีการระบุวัตถุประสงค์ไว้ชัดเจน และสมาชิกต้องพยายามทำให้วัตถุประสงค์นั้นบรรลุความสำเร็จ

ดังนั้นการอภิปรายกลุ่มจึงมีประโยชน์อย่างมากต่อการเสริมสร้างลักษณะนิสัย เพราะการอภิปรายกลุ่มทำให้นักเรียนได้รู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นการฝึกหัดให้มีน้ำใจกว้างขวาง รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ฝึกความอดทนพอที่จะฟังผู้อื่นโต้แย้งความคิดเห็นได้ โดยไม่ถือเอาการโต้แย้งในการอภิปรายมาเป็นข้อบาดหมางซึ่ง ฉลอง ภิมรัตน์ (ฉลอง ภิมรัตน์ 2521 : 38) ได้เขียนถึงคุณค่าของการอภิปรายกลุ่มว่าเป็นการช่วยพัฒนาบุคคลดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ผู้สมาชิกใฝ่ใจที่จะกระทำดี เพราะโดยธรรมชาติของบุคคลต้องการให้สังคมยกย่อง การอภิปรายกลุ่มจะช่วยตอบสนองความต้องการนี้ให้แก่สมาชิก การพูดการคิด การให้เหตุผลของสมาชิกที่แสดงออกมากลุ่มก็จะยกย่องสรรเสริญ

2. ปฏิกริยาของกลุ่มทำให้สมาชิกได้สำนึก และรู้จักสำรวจตนเองในการแสดงออกต่าง ๆ ของสมาชิกในการอภิปรายกลุ่ม ความไวในการยอมรับ และค้ำถันของกลุ่ม จะทำให้สมาชิกต้องเพิ่มความระมัดระวัง ทำให้เกิดการควบคุมตนเอง และสำรวจตนเอง

จะเห็นได้ว่าในการอภิปรายกลุ่มนั้นได้เน้นถึงการที่สมาชิกได้มีการปฏิสัมพันธ์การคิด และการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เป้าหมายบรรลุมุ่งวัตถุประสงค์ และเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยของสมาชิก

การปฏิสัมพันธ์ (Interaction)

การปฏิสัมพันธ์ หมายถึง ส่วนของพฤติกรรมที่สังเกตได้ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตอบสนองซึ่งกันและกัน ลักษณะของปฏิสัมพันธ์นั้น มีลำดับตามพฤติกรรมของบุคคลนั้นคือ พฤติกรรมของคนหนึ่ง เช่นพูดว่า "สวัสดีค่ะ" หรือพฤติกรรมของกลุ่มคน เช่นการแข่งขันกีฬา ต่างทีมกันจะได้รับการตอบสนองจากพฤติกรรมของบุคคลอีกคนหนึ่ง หรืออีกกลุ่มหนึ่ง และ

การปฏิสัมพันธ์กันจะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน (ลักษณะ ธรรมไฟโรจน์ 2524 : 19 - 21 อ้างอิงมาจาก Newcomb, Turnex and Converse. 1965 : 3) นอกจากนี้นิวคอม และคนอื่น ๆ ยังได้กล่าวอีกว่ากระบวนการปฏิสัมพันธ์ประกอบด้วย

1. การรับรู้ระหว่างบุคคล (Interpersonal Perception)
2. พฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร (Communitive Behavior)
3. การสร้างกฎเกณฑ์ของกลุ่ม (The Formation of Group Norms)
4. การตอบสนองระหว่างบุคคล (Interpersonal Response) ซึ่งเขาได้

อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้คือ

1. การรับรู้ระหว่างบุคคล ในชีวิตประจำวันบุคคลจะประเมิน และตอบสนอง บุคคลอื่นตามที่ตนเองรับรู้เกี่ยวกับบุคคลนั้น แต่เป็นที่หวังไว้ว่า การรับรู้ของบุคคลควรมี เหตุผลที่ถูกต้องแน่นอน เพราะคนทุกคนต้องการการตอบสนองที่ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง สิ่งที่ต้องคำนึงในการรับรู้ระหว่างบุคคลก็คือ

1.1 การเข้าใจสภาวะทางอารมณ์ของบุคคลอื่น ซึ่งเราจะเห็นได้จาก การแสดงทางกริยา ท่าทาง สีหน้า หรือคำพูด ทำให้เราเข้าใจได้ว่าขณะนี้เขากำลังอยู่ใน สภาวะอารมณ์เช่นไร

1.2 การตัดสินใจทัศนคติของบุคคลอื่น การขาดโอกาสที่จะได้รับข้อมูลที่ทำให้ เราเข้าใจทัศนคติของบุคคลอื่น มักเป็นเหตุแห่งการตัดสินใจผิดพลาด หรือเข้าใจผิดได้ จึงควรหา โอกาสสอบถามให้ทราบช่วยการให้ความสนใจแหล่งข้อมูลที่มีผิดพลาดว่า บุคคลได้ข้อมูลมาอย่างไร และบุคคลใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์อย่างไร ตลอดจนเราควรจำกัดตัวเราเองต่อปัญหาชนิดนี้

1.3 ระดับทักษะในการตัดสินใจบุคคลอื่น บุคคลที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของ ระดับทักษะได้แก่ การรู้จักสังเกต การตอบสนองทางพฤติกรรมของบุคคล ประสบการณ์ใน การติดต่อกับบุคคล สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้การตัดสินใจถูกต้องมากขึ้น ประสบการณ์อาจเป็น สิ่งจำเป็นแต่ยังขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลในการนำเอาประสบการณ์มาใช้ประโยชน์ มากน้อยเพียงใด สามารถขยายสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปยังสถานการณ์ต่าง ๆ ได้กว้างขวางหรือไม่ ความสามารถในการอนุมาน และการให้เหตุผลก็เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้เพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา หรือกลุ่มสังคมของสมาชิกที่มีต่อการตัดสินใจของบุคคล

2. พฤติกรรมการสื่อสาร หลุยส์ จาปาเตส ให้ความหมายของการติดต่อสื่อสารว่าเป็นการติดต่อสื่อสารข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และทำที่ต่าง ๆ จากบุคคลหนึ่งหรือหลายคนไปยังอีกบุคคลหนึ่ง หรือหลายบุคคล (หลุยส์ จาปาเตส 2522 : 77) การติดต่อสื่อสารเป็นรูปแบบของกรแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล โดยผ่านการพูดด้วยกริยาท่าทาง บุคคลสามารถจะสัมผัสใจกับกลไกของการติดต่อสื่อสาร รวมถึงการใช้รหัสภายใน การใช้สัญลักษณ์ การรับรู้สัญลักษณ์เหล่านั้นและการแปลความหมายของพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนด้วยความจริงใจ และด้วยเหตุผล ผู้ถ่ายทอด และผู้รับจะไข่ข่าวสารตรงกัน ซึ่งอาจทดสอบโดยการย้อนกลับ (Feed back) การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นแต่ละคน ฉะนั้นความรู้สึกรักใคร่ แรงจูงใจ และทัศนคติของผู้ถ่ายทอด และผู้รับย่อมมีผลกระทบกระเทือน ทั้ง 2 ฝ่าย ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้รับ และผู้ส่งแต่ละคนควรรู้ให้ความสนใจและระมัดระวัง การที่บุคคลจะมีการสื่อสารกันได้ดี สมาชิกกลุ่มควรมีหลักปฏิบัติดังนี้คือ

1. ฟังผู้อื่นด้วยความเต็มอกเต็มใจ ฟังด้วยสติปัญญา และฟังด้วยสุภาพกำลังสามารถ
2. ช่างพูดกับผู้อื่นด้วยความเต็มอกเต็มใจ พูดด้วยสติปัญญา และพูดด้วยจนสุดกำลังสามารถ
3. จะต้องไม่กระซิบกับผู้อื่นข้างเคียงเด็ดขาด

3. การสร้างกฎเกณฑ์ของกลุ่ม กฎเกณฑ์ของกลุ่ม เป็นข้อตกลงของสมาชิกทั้งหมดที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทัศนคติ และเห็นพ้องต้องกัน แล้วนำมาตั้งเป็นกฎเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มปฏิบัติ สมาชิกจะต้องยอมรับกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นนั้น และผลของการร่วมแสดงความคิดเห็น และการเห็นพ้องต้องกัน นั่นคือ เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้แก่

- 3.1 มีการสนับสนุนให้กำลังใจในทัศนคติที่ร่วมกันแสดงความคิดเห็น
- 3.2 มีขอบเขตของความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติขยายกว้างออกไป
- 3.3 มีการตั้งจุดใจในกลุ่มของผู้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น
- 3.4 กลุ่มมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

4. การตอบสนองระหว่างบุคคล ในขณะที่บุคคลมีการปฏิสัมพันธ์กัน แต่ละคนพยายามปรับตัวให้เข้ากับอีกบุคคลหนึ่ง โดยการสังเกต และรับรู้พฤติกรรมของกันและกัน วิธีที่ดีในกระบวนการปรับตัวซึ่งกันและกันมีขั้นตอนดังนี้ คือ

- 4.1 เริ่มต้นด้วยการถูกกระตุ้นสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง
- 4.2 การใช้ทักษะที่มีอยู่มาประพฤติกฎปฏิบัติความวิธิต่างกับสถานการณ์นั้น ๆ
- 4.3 สังเกตผลที่ตามมาอันเกิดจากการประพฤติกฎปฏิบัติของตนว่าเกิดผล

อย่างไรบ้าง

- 4.4 เชื่อมโยงผลที่ได้จากการปฏิบัติต่าง ๆ ของตน
- 4.5 การเข้าใจถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมภายหลัง

ในการปฏิสัมพันธ์นั้นประกอบด้วย การรับรู้ การสื่อสาร การสร้างกฎเกณฑ์ของกลุ่ม และการตอบสนองระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นการทำให้สมาชิกได้มีการคิด และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นอกจากนี้แล้วยังทำให้เกิดการปรับตัว และมีการเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการช่วยให้สมาชิกสามารถเจียรแต่งความคิดและประสบการณ์ที่สมาชิกกลุ่มแสดงออก

สิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้การอภิปรายกลุ่มดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้แก่ขนาดของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิก ผู้นำกลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม

พนม ลัมอารีย์ (พนม ลัมอารีย์ 2520 : 114 - 115) กล่าวว่า การเพิ่มจำนวนสมาชิกเข้าไปในกลุ่ม ไม่ได้ทำให้กลุ่มทำงานได้มากขึ้น ตรงกันข้ามสมาชิกเดิมอาจจะทำงานได้น้อยลงไปกว่าเมื่อยังไม่ได้เพิ่มสมาชิกเข้าไปเสียอีก ซึ่ง สเลตเตอร์ (ฉลองภิรมรัตน์ อ้างอิงมาจาก Slater. 1958) ให้ทัศนะว่าในการจัดกลุ่มอภิปราย สมาชิกที่จัดเป็นกลุ่มเล็กได้ จะมีขนาด 2 คน ถึง 7 คน และพบว่ากลุ่มที่มีสมาชิก 5 คน จะเป็นกลุ่มที่เหมาะสมที่สุดและได้มีการศึกษาเกี่ยวกับความพอใจของสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ เช่นจากการทดลองของ เทเลอร์ และเฟาสต์ (Taylor and Faust. 1952 : 360 -

368) แฮร์รี่ (Hare. 1962 : 261 - 267) และแมคแคชี (McKeachie. 1968 : 118 - 172) โดยให้สมาชิกตอบแบบสอบถามวัดความพอใจ หลังจากทำงานร่วมกันแล้ว ผลโดยทั่วไปปรากฏว่า ในกลุ่มที่มีขนาดเล็กสมาชิกมีความพอใจในการทำงานกลุ่มมากกว่ากลุ่มที่มีขนาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากขณะที่กลุ่มมีขนาดใหญ่มากขึ้น สมาชิกแต่ละคนมีโอกาสน้อยลงในการแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจำกัด เพราะธรรมชาติของการปฏิสัมพันธ์กลุ่มเป็นเช่นนั้น สมาชิกทุกคนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นพร้อมกันได้ โดยเฉพาะในกลุ่มอภิปราย ในเรื่องนี้ วัชรี สุระคำ ใต้กล่าวถึงจำนวนสมาชิกกลุ่มที่จะมีประสิทธิภาพ ใต้แก่กลุ่มที่มีสมาชิกจำนวนตั้งแต่ 6 - 8 คน อาจจะมีคนให้ได้ถึง 10 คน ถ้าจำเป็น เพราะว่า หากมีสมาชิกมากเกินไปกำหนดกลุ่มจะแยกออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ขึ้นมา เป็น 2 กลุ่มทันที กลุ่มที่ใหญ่เกินไปอาจทำให้สมาชิกของกลุ่มลดความรับผิดชอบต่อการอภิปรายในกลุ่ม ส่วนกลุ่มที่มีจำนวนน้อยเกินไปก็มักจะถูกสมาชิกคนใดคนหนึ่งครอบงำความคิดของกลุ่มเสียคนเดียว (วัชรี สุระคำ 2523 : 145) จำเนียร ช่วงโชติ และคนอื่น ๆ ใต้กล่าวว่าส่วนใหญ่ นักจิตวิทยามักศึกษากลุ่มขนาดเล็กที่มีสมาชิกไม่เกิน 5 - 15 คน เพราะจะเกิดการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกได้ง่ายกว่าศึกษาจากกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็กจะมีขนาดพอเหมาะที่จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะทำให้สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ (จำเนียร ช่วงโชติ และคนอื่น ๆ 2521 : 5 - 8) ส่วนเดนนี (Denny) ใต้เสนอความคิดเห็นในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มโดยใช้ศิลปะว่า ควรจะมีขนาดสมาชิกกลุ่ม 6 - 8 คน เพื่อตัดความยุ่งยากในเรื่องของสถานที่ อุปกรณ์ และการสังเกตจากผู้นำกลุ่ม (Denny. 1969 : 123)

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นนี้ อาจจะสรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในการอภิปรายมีความสำคัญต่อการปฏิสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ถ้ากลุ่มอภิปรายมีขนาดใหญ่จะเป็นผลเสียต่อกลุ่ม เพราะจะทำให้สมาชิกกลุ่มไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเต็มที่

พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม

บุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มมักจะมีพฤติกรรมแตกต่างกับเมื่ออยู่ตามลำพังข้าง ซึ่ง คาร์เตอร์ (Hare. 1962 : 11 citing Carter. 1954 : 477 - 484) พบว่าคนส่วนมากเมื่ออยู่ในกลุ่มจะมีพฤติกรรม 3 แบบ คือ

1. ประเภทยึดถือคนเป็นใหญ่ (Individual oriented behavior)

บุคคลประเภทนี้มีกำลังถึงตนเองมากกว่าสิ่งใด ไม่ว่าจะทำอะไรตนเองจะต้องมาก่อนสิ่งอื่นใด เช่น ชอบให้สมาชิกนิยมยกย่องนับถือตนมากกว่าคนอื่น กิจกรรมใดที่ตนเองมีส่วนร่วมจะต้องให้ตนเองเป็นผู้นำจึงจะยอมทำ มิฉะนั้นตนเองจะคอยเป็นปฏิปักษ์กับกลุ่มในทุกเรื่อง เช่น จับผิด คอยหาทางขัดแย้ง คอยทับถม และซ้ำเติมอยู่ตลอดเวลา

2. ประเภทยึดถืองานเป็นใหญ่ (Task oriented behavior) บุคคล

พวกนี้สนใจและพอใจในการได้ร่วมงานกับกลุ่ม ทำงานเพื่อผลสำเร็จโดยไม่คำนึงว่าตนเองจะได้ไหวได้ตา หรือได้รับการยกย่องจากใคร ทำงานเพื่อความพอใจในผลงานเท่านั้น เช่น อาจจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือกลุ่ม เสนอความคิดเห็นใหม่ เป็นต้น

3. ประเภทยึดความสัมพันธ์เป็นใหญ่ (Relationship oriented behavior)

เป็นบุคคลจำพวกที่ชอบมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนฝูง ชอบสังสรรค์สนุกสนาน จะอยู่กับใครก็ไม่เป็น หึงหวงหวงคอบบะพุกคุดกับเพื่อนเสมอ เช่นคอยให้กำลังใจ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงความเห็นใจ เป็นต้น

นอกจากนี้การที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี วัชรีย์ อูระคำ ได้เขียนถึงหลักปฏิบัติของการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มไว้ดังนี้ (วัชรีย์ อูระคำ 2523 : 161 - 162)

1. สมาชิกแต่ละคนจะต้องเข้าใจว่า คุณภาพของกลุ่ม หรือบรรยากาศ หรืออารมณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นผู้สร้างขึ้น โดยสร้างจากความพยายามที่จะแก้ความข้องใจของสมาชิกแต่ละคน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่เป็นความต้องการของกลุ่ม

2. สมาชิกแต่ละคนจะต้องเข้าใจว่าทั้งตนเอง และเพื่อนสมาชิกในกลุ่มต่างก็เป็นเหมือนแหล่งวิทยากรที่ควรแก่การอ้างอิง ต่างก็แสดงความคิดเห็นต่อทอดจากความคิดเห็นที่เพื่อนสมาชิกกล่าวไว้ก่อนโดยต้องเกิดจากใจจริงของสมาชิก มิใช่ถูกบังคับโดยอำนาจใด ๆ จะต้องเป็นการแสดงความคิดเห็นร่วมกันจริง ๆ ต่างต้องยอมเข้าใจ และเห็นใจซึ่งกันและกัน
3. ญุแจดอกสำคัญที่จะนำไปสู่ผลสรุปของปัญหา หรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มอยู่ที่ การแสดงความคิดเห็นต่อกันและกัน มิใช่อยู่ที่การแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสียอย่างเดียว
4. สมาชิกแต่ละคนจะต้องเข้าใจว่า คนที่ไม่พร้อมจะขยายแนวความคิดของตนเอง ด้วยการแสดงความคิดเห็นต่อกันและกัน ย่อมมีแนวโน้มที่จะครอบงำความคิดของกลุ่มให้อยู่ในแนวจำกัดอันเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงกลุ่ม ทั้งนี้เพราะว่าใครก็ตามที่ไม่เปิดทางให้ คนได้รับความคิดเห็นใหม่ ๆ ย่อมจะปิดโอกาสไม่ยอมให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นด้วย
5. สมาชิกแต่ละคนจำเป็นต้องพูด เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของตนเอง และของสมาชิกอื่นในกลุ่ม การไม่มีโอกาสระบายความในใจของตนออกมาได้ และได้รับการเข้าใจ ตลอดจนหาทางเพื่อปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย งานก็จะดำเนินไปได้ตามปรารถนา
6. สมาชิกแต่ละคนจะต้องเข้าใจว่า การแสดงความรู้สึกรุนแรงในการอภิปรายนั้น จะดำเนินอยู่เพียงชั่วระยะเวลาที่กลุ่มพยายามระดมพลังที่จะช่วยกันแก้ปัญหาว่างใดอย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มให้สำเร็จเสร็จสิ้นไป และหลังจากที่ได้ได้กันเผ็ดร้อนแล้ว ต่างฝ่ายต่างย่อมมองเห็นปัญหาชัดเจนขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็สามารถแยกความรู้สึกส่วนตัวออกจากปัญหาที่กำลังโต้เถียง
7. สมาชิกแต่ละคนควรเข้าใจว่า กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีพื้นฐานความสามารถ และประสบการณ์คล้ายคลึงกัน แต่ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มจะต้องมีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น แสดงคำนิยม และทัศนะต่าง ๆ ตามที่ตนเข้าใจ และยอมรับอยู่ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพ

จากบทพบของสมาชิกในการอภิปรายกลุ่มจะเห็นได้ว่า สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีความสำคัญต่อกันในการที่จะแสดงความคิดเห็นของตนออกมา ซึ่งสมาชิกสามารถพูดออกมาได้โดยอิสระ แต่ขณะเดียวกันจะต้องร่วมรับฟัง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกตลอดจน

ตลอดจนยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกอื่น ๆ เพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มได้บรรลุวัตถุประสงค์ และควรหลีกเลี่ยงบทบาทที่เป็นปัญหาแก่สมาชิกอื่นด้วย

บทบาทของผู้นำในการอภิปรายกลุ่ม

เมื่อใดก็ตามที่มีการทำงานกลุ่ม ย่อมจะต้องมีบทบาทของผู้นำเกิดขึ้นในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มส่วนใหญ่จะมีความสามารถในการชักจูง หรือผลักดันให้สมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ผู้นำกลุ่มอาจจะมีบทบาท และลักษณะการทำงานแตกต่างกันออกไป ซึ่งส่งผลต่อการทำงานกลุ่ม กัลเลย์ กล่าวไว้ว่า ในการอภิปรายกลุ่ม ผู้นำย่อมมีการกระทำที่พยายามทำให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มประสบความสำเร็จ (Gulley, 1977 : 237) ซึ่งคมเพชร ฉัตรสุภากุล (คมเพชร ฉัตรสุภากุล 2522 : 68) ได้เขียนถึงหน้าที่ของผู้นำในการอภิปรายไว้ดังนี้ คือ

1. สร้างบรรยากาศในกลุ่มให้เป็นที่ยอมรับ และมีมิตรภาพ อันเป็นการช่วยให้เกิดการยอมรับ และการมองกันในด้านดี การยอมรับจะทำให้ความนับถือซึ่งกันและกัน และการมองโลกในด้านดี จะทำให้มีเสรีภาพที่จะแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก
2. สร้างสภาพของกลุ่มให้อึดอานวยต่อการที่จะสื่อสารและมีเสรีภาพ
3. ช่วยให้ผู้กลุ่มได้ตั้งจุดมุ่งหมาย สืบสวนปัญหาที่จะต้องการ ช่วยให้ผู้เสนอเทศน์ที่สำคัญ ๆ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และนำบุคคลอื่นมาให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่ม เมื่อกลุ่มมีความต้องการ
4. นำเทคนิคที่เป็นประโยชน์มาใช้เพื่อศึกษาความเป็นไปของกลุ่มให้อยู่ในสภาพที่ต้องการ เช่น การรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลทุกคน ข้อเสนอแนะที่ดีจากกลุ่ม
5. รักษาการอภิปรายให้อยู่ในขอบเขตของปัญหา และมีการสรุปการอภิปรายเป็นระยะ เพื่อให้กลุ่มสำนึกว่าตนเองได้ทำให้กลุ่มพัฒนาการไปถึงระดับใดแล้ว และเหลืออีกเท่าใดจึงจะประสบผลสำเร็จ มีปัญหาอะไรข้างที่ยังไม่ได้แก้ไข ช่วยให้ผู้กลุ่มประเมิน เทคนิค และหาข้อสรุปของกลุ่ม

วีซีรี ฐะวะคำ (วีซีรี ฐะวะคำ 2523 : 158 - 159) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำกลุ่มอภิปรายไว้ดังนี้ คือ

177343

1. ผู้นำที่เป็นกลาง ไม่เล่นพรรคพวก ลักษณะผู้นำกลุ่มประเภทนี้มักจะมีบทบาทในกลุ่มดังนี้ คือ

1.1 เป็นผู้ตั้งคำถาม แต่จะไม่เป็นผู้ให้คำตอบ และไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแก่งหัวเป็นรู้คำตอบด้วย ควรจะไว้วางใจให้สมาชิกหาคำตอบเองให้ได้ แต่ถ้าผู้นำรู้ข้อเท็จจริงซึ่งกลุ่มไม่รู้ก็จะให้เพียงข้อเท็จจริงอย่างเดียว จะไม่มีการตัดสินใจหาเมื่อชี้แจงไปแล้ว

1.2 อธิบายและชี้วัดอุปสรรค บางครั้งอาจก่อให้เกิดปัญหาที่สมาชิกตกลงกันไม่ได้

1.3 จะไม่กล่าวโทษหรือยกย่อง ความคิดเห็นของผู้ที่ทั้งสิ้น แต่อาจสรุปและย้อนกลับไปให้สมาชิกตัดสินใจ

2. ผู้นำกลุ่มในฐานะที่เป็นประธานที่ประชุม มักมีบทบาทต่อกลุ่มดังนี้ คือ

2.1 การประสานงานให้มีระเบียบ หมายความว่า จะต้องพยายามให้สมาชิกอธิบายไปสู่เป้าหมายไม่ใช่พูดกันไปตามใจชอบ วกไปเวียนมา เข้าไม่ถึงจุดมุ่งหมายในเรื่องที่จะอธิบาย ซึ่งจะทำได้โดยวิธี

ก. ทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเกิดความมั่นใจ ผู้นำจะทำให้กำลังใจแก่ผู้ที่ขี้อาย และไม่กล่าวพูด ไม่ใช่สั่งให้ใครพูด แต่โดยมองเขาอย่างเป็นครั้งคราว รอจนกว่าเขาพร้อมที่จะพูด ขณะเดียวกันก็ควรหาทางป้องกันบุคคลที่ขี้อายพูดมิใช่ผูกขาดการพูดเพียงคนเดียว อาจสรุปข้อความที่ผู้นั้นพูด แล้วโยนปัญหาไปที่คนอื่น ซึ่งอาจอยากแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อไป

ข. จะต้องหาทางให้ทุกคนได้ร่วมทำงานในกลุ่มโดยผู้นำเกี่ยวข้องกับหรือขัดจังหวะน้อยที่สุด และส่วนใหญ่พยายามเงียบ แต่หาแนวทางให้กลุ่มมุ่งไปสู่เป้าหมาย

ค. จะต้องไวต่อความรู้สึกของสมาชิกที่อยากพูด บางครั้งเมื่อผู้นำรู้ว่าสิ่งที่สมาชิกต้องการพูดไม่เป็นที่เข้าใจของสมาชิกอื่น ก็จำเป็นต้องสรุปสิ่งที่พูดให้เข้าใจ อาจจะต้องพูดให้ดังขึ้น โดยซ้ำข้อความเดิมเพื่อให้ได้ยินทั่วถึงกัน การทำงานเช่นนี้เป็นการใช้กำลังใจสมาชิกให้พูดบ้าง เพราะสมาชิกรู้สึกตนเป็นที่เข้าใจและเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนสมาชิกด้วยกัน

ง. จะต้องคอยสังเกตอารมณ์ของกลุ่ม รู้ว่าเมื่อไหร่ที่กลุ่มอยากจะอภิปรายเรื่องเดิม และเมื่อไหร่ที่อยากจะเริ่มดำเนินต่อไป โดยตระหนักดีว่าตนเป็นปากเสียงแทนกลุ่มในการที่จะบรรยายให้ชัดเจนในสิ่งที่กลุ่มรู้สึก และสิ่งที่กลุ่มต้องการจะพูด

จ. จะต้องเป็นคนที่เข้าใจง่าย และยอมรับผู้อื่นอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกเข้าใจ และเรียนรู้ว่าตนได้รับการยอมรับ และเป็นที่เข้าใจโดยไม่ต้องอาศัยคำบอกเล่าช่วยคำพูด และในที่สุดกลุ่มจะไว้วางใจกัน จะเปิดเผยตัวเองมากขึ้นเมื่อมีความมั่นใจพอ การนับถือตนเองจะทำให้ตนเพิ่มการนับถือคนอื่นด้วย การยอมรับและเข้าใจคนอื่นของผู้นำจะสร้างความเชื่อมั่น และความเป็นที่เชื่อถือในหมู่ของสมาชิกกลุ่ม

2.2 การให้โอกาสสมาชิกพูด ซึ่งผู้นำกลุ่มจะสามารถทำได้โดย

ก. จะต้องไวต่อความรู้สึกของกลุ่ม เมื่อกลุ่มเงียบสามารถจะจับได้ว่าสาเหตุแห่งความเงียบเป็นเพราะอะไร

ข. ถึงแม้ว่าผู้นำเป็นผู้ที่ช่างพูด ก็จะต้องพยายามเงียบและฟังอย่างตั้งใจ ตลอดจนอดทนพอที่จะทำให้คนขี้อายพูด

ค. ผู้นำบางคนกลัวความเงียบมักจะเริ่มเรียกสมาชิกคนไหนบ้าง... คนนี้บ้างเพื่อให้พูด หรือตอบคำถาม การเริ่มเช่นนี้จะทำให้ความรับผิดชอบของสมาชิกหมดไป และทุกคนหันความรับผิดชอบไปสู่นำ แทนที่จะรับผิดชอบและร่วมอภิปรายกัน นอกจากนี้เทคนิคที่ทำให้สมาชิกหมุนเวียนกันพูดที่ละคนไม่ใช่วิธีที่ดีนัก เพราะสมาชิกบางคนอาจจะยังไม่พร้อม ทำให้แสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมออกมา เป็นเหตุให้เกิดความอาย และไม่ยอมแสดงความคิดเห็นต่อไป ดังนั้นการที่ผู้นำตั้งคำถามขึ้นลอย ๆ และรอจังหวะให้ผู้สนใจตอบโดยสมัครใจจะดีกว่า

ง. พยายามหลีกเลี่ยงไม่เป็นผู้ตัดสินข้อความหรือความคิดเห็นใด ๆ ว่าผิดหรือถูกเด็ดขาด เพราะถ้าสมาชิกเห็นว่าตนไม่เป็นที่ยอมรับอยู่เรื่อย ๆ ก็จะไม่มีการยอมพูด ควรจะปล่อยให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นในส่วนของตนให้มากที่สุด บางครั้งอาจต้องทำหน้าที่ปกป้องให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเต็มที่ และพยายามแสดงให้ทุกคนเข้าใจว่าความคิดเห็นของเขามีค่าต่อกลุ่ม แม้ว่าจะได้รับการปฏิเสธหลังจากที่ได้พิจารณาตกลงกันอย่างละเอียดแล้ว การกระทำเช่นนี้จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากลุ่มจะสามารถแก้ไข และตัดสินใจหาวิธี

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอภิปรายกลุ่ม

งานวิจัยต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1958 มิลเลอร์ และบิกส์ (Miller and Biggs. 1958 : 224 - 228) ได้ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูง และกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีดีต่ำ ทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับการเข้าการอภิปรายกลุ่มเรื่องเชื้อชาติต่าง ๆ โดยถูกทดสอบก่อนและหลังการอภิปรายกลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏว่าทัศนคติทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1967 ลิบ และสไนเดอร์ (Lieb and Snyder. 1967 : 282 - 285) ได้ศึกษาผลของการอภิปรายกลุ่มต่อการบรรลุสู่จรรยาแห่งตน (Self - actualization) และผลการเรียนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน (Underachievement) จำนวน 28 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ... กลุ่มหนึ่งได้รับการอภิปรายกลุ่ม และอีกกลุ่มได้รับการบรรยายธรรมดา เครื่องมือที่ใช้ในการวัดการบรรลุสู่จรรยาแห่งตน และคะแนนเฉลี่ย คือ Personal Orientation Inventory ของไซสตรอป ผลการวิจัยพบว่าทั้งสองกลุ่มมีการบรรลุสู่จรรยาแห่งตนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มแล้วไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในปี ค.ศ. 1973 วิลสัน (Wilson. 1973 : 442 - 424) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดของครูและนักเรียน โดยวิธีการทดลอง เขาได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการเรียนด้วยการอภิปราย และบันทึกการอภิปรายด้วยเทปบันทึกเสียง ทำการทดลอง 2 สัปดาห์ โดยสอนช่วงละ 2 ชั่วโมง ผลปรากฏว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด ทั้งครูและนักเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุมการใช้ข้อสังเกตต่อกันเป็นการช่วยวัดผลการสอนของครู... ช่วยให้การปรับปรุงการสอนและนำไปสู่พัฒนาการด้านการเรียนรู้ อีก 1 ปีถัดมา แบลท และ คอห์ลเบิร์ก (Kohlberg. 1975 : 52 - 53 Blatt and Kohlberg. 1974) ได้ทำการทดลองพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มโดยใช้กลุ่ม

ตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 4 ห้องเรียน และแต่ละห้องเรียนประกอบด้วยผู้เรียนซึ่งมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3 ชั้น คือ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้น 2 - 4 การฝึกนั้นใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในหมู่นักเรียนด้วยกัน โดยใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรม หลังจากนั้นนักเรียนให้เหตุผลตามความคิดของตนแล้ว ครูจะสนับสนุนโดยการอธิบายเพิ่มเติมให้เห็นว่าการใช้เหตุผลที่สูงกว่า 1 ชั้นนั้นได้อย่างไร เมื่อฝึกครบ 1 ภาคเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสอบอีกครั้ง ผลการทดลองครั้งนี้พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มนั้นทำให้กลุ่มทดลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเชื่อมั่นได้และเมื่อทดลองอีกครั้งหลังจากฝึกฝนแล้ว 1 ปี ก็ยังพบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มยังคงสูงกว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยเหล่านี้อาจสรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่มสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทางความคิดซึ่งโดยอาจจะอยู่ในรูปทัศนคติต่อสังคม หรือความรู้สำนึกคิดเกี่ยวกับตนเองที่เกี่ยวกับการบรรลุสัจการแห่งตน ตลอดจนการใช้เหตุผล

งานวิจัยภายในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2522 ณรงค์ ชื่อนาม (ณรงค์ ชื่อนาม 2522 : 51 - 57) ได้ทำการวิจัยการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพวกนักเรียนวัยรุ่นที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้ โดยใช้การวาดภาพ และวิจารณ์ภาพที่วาด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2521 โรงเรียนบางกะปิ จำนวน 20 คน แบบวัดทัศนคติ แบบสำรวจ เพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคมให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่คัดมาจกแบบทดสอบทางสังคมมิติ คอบแบบสอบถามวัดทัศนคติ และการปรับตัวทางสังคม หลังจากนั้นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มทดลองจะได้รับการเข้ากลุ่มการวิจารณ์ภาพวาดเป็นกลุ่มจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เข้ากลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเป็นเวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ เมื่อครบจำนวนครั้งที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ทำการคอบแบบวัดทัศนคติ และแบบสำรวจการประมาณค่าการปรับตัวทางสังคมอีกครั้งเป็นการทดสอบครั้งหลัง (Post test) ผลการทดลองพบว่า ทัศนคติ และการปรับตัวทางสังคมของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มเปรียบเทียบผลการทดลองครั้งก่อน และครั้งหลังทดลองการวิจารณ์ภาพวาดเป็นกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ในปีต่อมา ประณีต มาลัยวงษ์ (ประณีต มาลัยวงษ์ 2523 : 74 - 81) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามปรกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2522 โรงเรียนบ้านหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 65 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่สอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ 31 คน และกลุ่มควบคุมซึ่งสอนโดยวิธีสอนแบบปรกติ 24 คน โดยที่ทั้ง 2 กลุ่ม เรียนจากชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการใช้เนื้อหาเดียวกัน จำนวน 12 เรื่อง ใช้เวลาสอน 36 คาบ คาบละ 60 นาทีเท่ากัน ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างทั้งสองจะต้องทำแบบทดสอบวัดความริเริ่มสร้างสรรค์แบบทดสอบวัดทัศนคติต่อวิชาศิลปะศึกษา แบบสอบถามวัดทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ ที่ผู้วิจัยสร้างหลังจากทำการทดลองครบตามจำนวนครั้งที่กำหนดแล้ว ก็ทำการทดสอบอีกครั้ง ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ทัศนคติต่อวิชาศิลปะศึกษา และทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองไม่แตกต่างกัน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 มาลี วงษ์แก้ว (มาลี วงษ์แก้ว 2525 : 59 - 61) ได้ทำการทดลองโดยใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน โดยที่กลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที ติดต่อกัน 7 สัปดาห์ จำนวน 14 ครั้ง กลุ่มควบคุมจะได้รับเอกสารข้อสนเทศเกี่ยวกับวิธีปรับปรุงความเชื่อมั่นในตนเอง สัปดาห์ละ 2 ฉบับเป็นเวลา 7 สัปดาห์เช่นเดียวกัน ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนได้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และในปีเดียวกันนี้ สกล เทียงแท้ (สกล เทียงแท้ 2525 : 820) ได้ทำการศึกษากการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยวิธีอภิปรายกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย - หญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 256 คน อายุตั้งแต่ 9 ปี 6 เดือน ถึงอายุ 13 ปีจากโรงเรียนประถม 4 แห่งในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี จำนวน 8 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 4 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 4 กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบวัดการตัดสินใจ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดการรับรู้บรรยากาศการเรียน แบบวัดบุคลิกภาพแบบเก็บตัว -

แสดงตัว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ก่อนการทดลองอันเป็นการทดสอบครั้งแรก หลังจากนั้นกลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีอภิปรายกลุ่มจากผู้วิจัย และครูจริยศึกษาของโรงเรียน ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นได้รับการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตรปกติเป็นจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละประมาณ 50 นาที โดยจัดฝึกสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เมื่อครบจำนวนครั้งการทดลองแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองตอบแบบสอบถามการตัดสินใจ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว อีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการทดสอบครั้งหลัง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยในประเทศ อาจสรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด และคุณลักษณะบางอย่างของบุคคล เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง เหตุผลเชิงจริยธรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

บทบาทของการวิจัยในวงการจิตวิทยา

การวิจัยเป็นเทคนิคของกลวิธีสำรวจความในใจ (Projective technique) ซึ่งในวงการจิตวิทยายอมรับว่าเป็นวิธีหนึ่งในการรวบรวมข้อมูลของบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะวัดคุณลักษณะที่อยู่ในตัวบุคคลโดยที่บุคคลนั้นอาจจะไม่รู้สึกรู้เห็นหรือไม่อยากแสดงคุณลักษณะนั้นออกมา ซึ่งเมอเรย์ ได้อธิบายเกี่ยวกับกลวิธีนี้ว่า เป็นการค้นหาแนวโน้มของคนที่ถูกปิดบังซ่อนไว้ หรือถูกเก็บกดไว้ โดยการกระตุ้นด้วยกระบวนการต่าง ๆ ให้เขาแสดงความรู้สึกออกมาด้วยคำพูด หรือกริยาอาการ (นรงค์ ย่อนาม 2522 : 5 อ้างอิงมาจาก Murrey. n.d.) ในปี 1926 ฟลอเรนซ์ กู๊ดเอนัฟ (Harris. 1963 : 36 citing Floren Goodenough. n.d.) ได้เสนอการศึกษาเกี่ยวกับการทดสอบทางเชาวน์ปัญญา โดยให้เด็กวาดรูปคน และจากรูปที่วาดจะนำมาให้คะแนนออกมาเป็นอายุของสมอง ซึ่งรวมคะแนนจากส่วนต่าง ๆ ของรูป เช่น ศรีษะ แขน เท้า นิ้ว ต่อมาในปี 1948 บัค (Buck) ได้เสนอเทคนิค การวาดรูปบ้าน คน ต้นไม้ (House - Tree - Person Technique)

ในการศึกษามุคลิกภาพของบุคคลโดยเขาเชื่อว่าการวาดรูปคนเป็นการสะท้อนให้เห็นความนึกคิดเกี่ยวกับมโนภาพของตนเอง การวาดรูปต้นไม้เป็นการสะท้อนถึงการปรับตัวของบุคคลที่มีต่อโลก และการวาดรูปบ้านเป็นการสะท้อนถึงการปรับตัวที่มีต่อบุคคลอื่นหรือสังคม

อีก 1 ปีต่อมา แม็กโซเวอร์ ได้เสนอเทคนิคการวาดภาพคน (Draw A Person Technique) โดยเชื่อว่าการวาดรูปคนเป็นการสะท้อนถึงมโนภาพของตนเอง รวมทั้งความต้องการ และความขัดแย้งของบุคคลซึ่งในการวิเคราะห์ภาพที่วาดออกมานั้น ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ ด้านการทดสอบทางจิตวิทยาอย่างมาก เช่น การสังเกตเงา การขีดฆ่าลบออก การเน้นส่วนที่วาด การแสดงออกทางสีหน้า ความสมดุลงของการวางรูปลำดับก่อนหลัง แรงกดดันที่วาดมีลักษณะเหมือนเคลื่อนไหว ฯลฯ จึงจะสามารถแปลความหมาย

(Harris. 1963 : 41 - 45 citing Buck and Karen Machover. n.d.)

นอกจากจะใช้การวาดภาพในการประเมิน วินิจฉัย สติปัญญา บุคลิกภาพ และความขัดแย้งของบุคคลแล้ว การวาดภาพยังเข้าไปมีบทบาทในการบำบัดรักษาผู้ป่วยทางจิต ในวิธีรักษาที่เรียกว่าจิตศิลปะบำบัด (Art Therapy) ซึ่งนอมเบอร์ก (Naumburg) เป็นผู้นำมาใช้ โดยให้ผู้ป่วยวาดรูป และทำงานศิลปะอื่น ๆ ส่วนการแปลความหมายจะยึดหลักตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์และเห็นว่า การแสดงออกของจิตไร้สำนึกมีความเกี่ยวข้องกับจิตศิลปะบำบัด แกนกลางของจิตศิลปะบำบัดอยู่ที่การถ่ายทอดของบุคคลซึ่งไม่เพียงแต่ผ่านทางคำพูดเท่านั้น แต่ยังสามารถผ่านทางผลิตผลของศิลปะด้วย ต่อมาศิลปะบำบัดได้ขยายเข้ามาในวงการศึกษ โดยใช้กับพวกเด็กที่มีปัญหา เช่น ปัญญาอ่อน ความแปรปรวนทางอารมณ์ ความไม่สามารถปรับตัวในสังคม และได้ขยายมาใช้กับเด็กปกติโดยเน้นในด้านความเจริญงอกงามของบุคคลด้วย

ผลการศึกษาของการนำเอาการวาดภาพมาใช้ในการปรับปรุงบุคลิกภาพ

ในปี ค.ศ. 1948 เชฟเฟอร์ - ซิมเมอร์ (Harris. 1963 : 220 - 221 citing Schaefer - Simmern. 1948) ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการใช้งานศิลปะในการเสริมสร้างพัฒนาคน และบุคลิกภาพในกลุ่มของเด็กวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางจิตและกลุ่มอาชญากรวัยรุ่น และในปีเดียวกันนี้ก็ได้มีการทดลองการใช้ศิลปะที่ ไวท์เฮ็ก แคมป์

โดยคัมเบต (Dunnett) (Harris. 1963 : 221 - 222 citing Whiteacre Camp Dunnett Experimental. 1948) โดยมีครูให้ความสนใจและช่วยปรับปรุงในงานศิลปะและมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ ต่อมาในปี ค.ศ. 1952 ได้มีการศึกษาทำนองเดียวกันนี้โดยนายและนางไวท์ (Harris. 1963 : 220 - 224 citing Mr. and Mrs. White. 1952) ที่คารโรลอฟ ประเทศออสเตรเลีย กับเด็กวัยรุ่นเหลือขอโดยใช้กราฟฟิคอาร์ต และการใช้สีต่าง ๆ ซึ่งจากผลการศึกษาทั้ง 3 ได้ข้อสรุปดังนี้ คือ

1. การใช้งานศิลปะในการช่วยพัฒนาเด็กนั้น ครูจะต้องมีความเชื่อว่าศิลปะสามารถใช้ในการศึกษา หรือปรับปรุงบุคลิกภาพได้ ตลอดจนยังมีความเชื่ออย่างแน่นแฟ้นว่า เด็กมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้งอกงามขึ้น

2. ครูที่อยู่ในโครงการทดลองจะต้องทำให้เด็กได้มีประสบการณ์โดยตรงจากสิ่งแวดล้อมซึ่งจะนำไปสู่การรู้สึก (Sensation) และรับรู้ (Perception) ลักษณะประสบการณ์ทางรูปธรรมที่ประสบจะแปลงเป็นมโนภาพ และแปลความหมายการมองเห็น เช่นในการทดลองของนายและนางไวท์ ที่ให้เด็กสังเกตรายละเอียดของต้นไม้ สัตว์ และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ และวาดในสิ่งที่เขาเห็น ส่วนการทดลองของรูท ดันเนทท์ให้เด็กสะสมก้อนหิน และวัสดุอื่น ๆ แล้วจัดแบ่งที่สะสมออกมาเป็นพวก โดยวิธีการแบ่งนี้จะเน้นด้านรูปแบบ สี ความละเอียด และความเหมือนของวัตถุ

3. การแสดงออกทางศิลปะของเด็ก เป็นการแสดงถึงประสบการณ์ อารมณ์ ความคิดของเด็ก

4. งานศิลปะที่มีอบหมายให้เด็กปฏิบัติ อาจจะใช้ได้หลายอย่าง เช่น การวาดรูป การระบายสี การปั้น

จากการทดลองข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า การวาดภาพเป็นสิ่งที่ผู้ทดลองได้นำไปใช้ในการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยเน้นที่ว่ามีอาการอภิปรายภายหลังจากการวาดภาพเสร็จ รวมทั้งมีการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1969 เดนนี่ (Denny, 1969 : 119 - 125) ได้เสนอเทคนิคการให้คำปรึกษาโดยใช้ศิลปะ ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้คือ

1. การให้คำปรึกษาโดยใช้ศิลปะ อาจทำให้ทั้งกลุ่มและรายบุคคล โดยที่ใช้อุปกรณ์ทางศิลปะ และการแสดงออกทางศิลปะ เพื่อให้สมาชิกเกิดความสบายใจ ระบายความรู้สึกนึกคิด เข้าใจตนเอง ทำให้บุคคลเข้มแข็งขึ้น ก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ขึ้นในผู้ช่วย

2. การเลือกอุปกรณ์จะต้องให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย และลักษณะของสมาชิก เช่น การวาดรูปด้วยนิ้วมือ เหมาะสมกับวัยชั้น ๆ เพราะทำให้เด็กมีอิสระ เป็นต้น

3. ขนาดของกลุ่มควรจะมีประมาณ 6 - 8 คน เพื่อความสะดวกในการจัดสถานที่ เครื่องมือ และการสังเกต

4. ระยะเวลา ตามปรกติใช้ประมาณ 2.5 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น การวาด 45 นาที อภิปรายกัน 1.5 ชั่วโมง ส่วนเวลาที่เหลืออาจจะใช้ในการทำความสะดวก อุปกรณ์ และอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม การกำหนดเวลายังต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่มด้วย

5. การกำหนดจำนวนครั้ง อุปกรณ์ศิลปะ และผลิตภัณฑ์ของงานศิลปะยังขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย และสมาชิกกลุ่มด้วย ซึ่งเดนนี่เห็นว่า ในการพบครั้งแรกจะต้องให้สมาชิกได้ผ่อนคลายสบายใจ และได้รับรางวัล ครั้งต่อมาจึงเน้นในสิ่งที่เป็นปัญหาของสมาชิก ซึ่งเขาได้เสนอให้วาดในสิ่งต่อไปนี้คือ

1. การต่อเติมภาพ โดยให้สมาชิกวาดเส้น และขยายเป็นรูปอะไรก็ได้จากเส้นที่วาดไว้

2. การวาดอิสระ วาดอะไรก็ได้

3. วาดปัญหา หรือความรู้สึกที่เพิ่งเกิดขึ้น

4. วาดลำดับของความรู้สึกที่เกิดขึ้น 3 อย่าง อาจจะเป็นความรู้สึก หรือเหตุการณ์ที่ทำให้ไม่พอใจ อาจจะเป็นเหตุการณ์ในปัจจุบัน

5. วาดลำดับของความรู้สึกที่เกิดขึ้น 6 อย่าง เช่น รัก เกียติยศ สบาย ความวิตกกังวล พะวักพะวง อีสาระ เป็นต้น

6. วาดเกี่ยวกับคนตรี

7. วาดบ้าน คน ต้นไม้ ซึ่งอาจจะแยกวาดอย่างละแผ่น หรือรวมในแผ่นเดียว

8. วาดรูปคน
9. วาดภาพเหมือนของตนเอง
10. วาดครอบครัวของสมาชิก
11. วาดความรู้สึกที่มีต่อกลุ่ม
12. วาดภาพเหมือนของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม
13. วาดร่วมกัน

สำหรับวงการจัดเวทีในประเทศไทยยอมรับว่าการเขียนภาพเป็นเครื่องแสดงออกของการรับรู้ อารมณ์ ความคับข้องใจ ความปรารถนา หรือจินตนาการ และได้นำมาใช้ทั้งในแง่ การตรวจและรักษา การทำกลุ่มภาพสะท้อนเป็นกลุ่มหนึ่งของกลุ่มชมบำบัด หรือชุมชนบำบัด การทำกลุ่มภาพสะท้อนมีวิธีการคือ ให้ผู้ป่วยแต่ละคนออกไปวาดภาพบนกระดาษวาดเขียนแผ่นใหญ่ที่ติดไว้ หลังจากวาดเสร็จก็ให้สมาชิกวิจารณ์ภาพที่สมาชิกแต่ละคนวาดไว้ ซึ่งการรักษาแบบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยสามารถเรียนรู้ และพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ผักผ่อนให้เกิดความชำนาญในการคิดคือกับบุคคลอื่น ๆ ด้วยความเหมาะสม และเป็นความจริงตลอดจนเพื่อเตรียมตัวที่จะกลับเข้าสู่สังคมในสภาพที่พร้อมจะเผชิญปัญหา และรับผิดชอบตนเอง (สมโภชน์ สุวิวัฒนา และคนอื่น ๆ 2521 : 446 - 449) ซึ่งอัมพร ปรามกรี (อัมพร ปรามกรี 2520 : 40) ได้แสดงความคิดเห็นของผลที่ได้จากการทำกลุ่มภาพสะท้อนในโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยาไว้ดังนี้คือ

1. การเข้ากลุ่มทำให้คนไข้ได้มีโอกาสแสดงออกด้วยการวาด
2. ผลผลิตที่ได้เป็นสิ่งที่ภูมิใจสำหรับคนไข้
3. ในการบรรยายภาพที่วาด การวิจารณ์ และเสนอความคิดเห็นทำให้คนไข้อยู่ในช่องทางที่ควรจะเป็นมากขึ้น
4. ช่วยให้เห็นคนไข้รู้จักตัวเองมากขึ้น ปรับปรุงตัวเอง
5. คนไข้มีความรู้สึกว่าคุณเองมีความสำคัญต่อกลุ่ม
6. ทำให้เกิดความสัมพันธ์ และการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม การวิจารณ์ภาพในกลุ่ม ทำให้ทราบแนวความคิดเห็นด้วยหรือไม่ของคนไข้แต่ละราย

ส่วนในโรงเรียนนั้น การวาดภาพ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปัจจุบัน (ปี 2521 และปี 2524) และวิชาทัศนศิลปศึกษา ใ้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มวิชาที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน วิรุณ ตั้งเจริญ ใ้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวิชาทัศนศิลปศึกษา ดังนี้คือ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2527 : 141)

1. ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมทางศิลปะ เป้าหมายนี้จะเห็นได้เด่นชัดคือ เมื่อผู้เรียนศึกษาและฝึกปฏิบัติทางด้านศิลปะ เขาก็ย่อมมีความสามารถที่จะสร้างสรรค์ศิลปะระดับหนึ่งตามเอกภาพ และพร้อมที่ประยุกต์ความสามารถทางศิลปะไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน

2. ศิลปะพัฒนาบุคลิกภาพ บุคลิกภาพในที่นี้หมายถึงความรวมถึงความขบขันในคุณค่าของความงาม หลังในการแสดงออก และสร้างสรรค์ความเชื่อมั่นในตนเอง และพัฒนาใ้คิดเป็นทำเป็นและพัฒนาเป็น

3. ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม จากสภาพของกิจกรรมทางทัศนศิลปศึกษา และการสร้างสภาพการเรียนรู้ การสอนที่ดี การเรียนร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน วิพากษ์วิจารณ์ร่วมกันย่อมเป็นผลนำไปสู่พฤติกรรมที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน การอยู่ร่วมกัน และการลงแรงทำงานเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

ในทำนองเดียวกันนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2520 : 124) กล่าวถึงคุณค่าของศิลปะที่มีต่อผู้เรียนดังนี้ คือ

1. เป็นการเปิดโอกาสใ้เด็กใ้แสดงความรู้สึกของตนใ้เป็นสิ่งที่มองเห็นใ้ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ สิ่งที่เห็น รู้สึก คิด หรือกล่าวถึง
2. เปิดโอกาสใ้เด็กใ้ทดลองและสำรวจสิ่งใหม่ในการค้นพบโลกของตนเอง
3. เสริมสร้างความสามารถในด้านจินตนาการ การสังเกต การฝึกความไหวพริบ ความรู้สึกต่อตนเองและคนอื่น
4. ฝึกความรับผิดชอบ การตัดสินใจ และความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความสำเร็จใ้ตนเอง
5. ช่วยในด้านจิตบำบัด ฝึกใ้เด็กใ้มีความรู้สึกในอารมณ์ มีความอบอุ่นใจ โดยเฉพาะเด็กที่พูดไม่เก่ง ความรู้สึกต่าง ๆ เช่นความรู้สึกรุนแรง อาจแสดงออกมาในงานศิลปะ
6. ช่วยใ้เด็กใ้พัฒนาการทางสังคม เสาะแสวงหากลุ่มที่มีความสนใจร่วมกัน รู้จักแบ่งปันเครื่องมือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

7. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก โดยส่งเสริมให้เด็กคิดค้น ประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

8. ส่งเสริมความเจริญงอกงามทางร่างกายของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ เครื่องมือในการแสดงออกต่าง ๆ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่มและการวาดภาพ อาจสรุป ได้ว่า การวาดภาพเป็นการแสดงออกทางศิลปะอย่างหนึ่งที่ให้คุณค่าต่อผู้เรียนในด้านพัฒนา บุคลิกภาพ ซึ่งไม่ให้อยู่ในเรื่องของผลงานที่ผลิตออกมาเท่านั้น แต่เนื้อหาของเรื่องอยู่ที่ การฝึกฝนให้เด็กได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ที่ทำให้ เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยคิดว่า การอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มจะทํา ให้สมาชิกได้แสดงออกถึงความรู้สึก ความคิดของตนเองในภาพที่วาดออกมาได้อย่างอิสระ สามารถคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ซึ่งจะช่วย ในการพัฒนาบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเองของสมาชิกกลุ่มได้ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานในการวิจัยไว้ 3 ประการคือ

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกโดยวิธีอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการสอนตามปรกติจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง สูงกว่าก่อนได้รับการสอนตามปรกติ
3. กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มจะมีความเชื่อมั่น ในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปรกติ

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน บัณฑิตอารุณ ปีการศึกษา 2528 จำนวน 20 คน โดยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างตาม ขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด ตอบแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่น ในตนเอง
2. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน คัดเลือกนักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ต่ำ โดยถือว่านักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำคือผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ ที่ 25 ลงมา ซึ่งได้มาจำนวน 110 คน
3. สัมภาษณ์นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ 110 คน เพื่อสอบถามความ สัมผัสใจและความพร้อมในการเข้าร่วมกลุ่มได้จำนวน 40 คน
4. สุ่มนักเรียนที่มีความสัมผัสใจในการเข้าร่วมกลุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายให้ ให้นักเรียนจำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 10 คน กลุ่มทดลอง 10 คน ด้วยวิธีการจับสลาก ซึ่งกลุ่มทดลอง เป็นหญิง 8 คน ชาย 2 คน และกลุ่มควบคุมเป็นหญิง 7 คน ชาย 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่น ในตนเองที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองของ ปีเตอร์ ลิวสเตอร์ แปลเป็นไทยโดย วุฒิพล สกลเกียรติ (วุฒิพล สกลเกียรติ 2526 : 50 - 58) ให้มีภาษารักกุม เหมาะสมต่อกลุ่มตัวอย่างยิ่งขึ้นและสร้างข้อคำถามเพิ่มเติม ได้ ข้อความในแบบสอบถามทั้งสิ้น 42 ข้อ โดยแสดงถึงคุณลักษณะของความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนี้คือ

1. กล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงความคิด
 2. มีความวิตกกังวลน้อย สามารถควบคุมอารมณ์ในสภาพปกติได้
 3. สนใจในงานที่ได้รับมอบหมาย
 4. สามารถช่วยเหลือผู้อื่น
 5. สามารถกระทำสิ่งใด ๆ ให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย
 6. มีความพอใจในความสามารถของตนเอง
 7. สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง
 8. สามารถคิดและทำสิ่งที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วยความมั่นใจ
- ในการปรับปรุงและสร้างข้อคำถามเพิ่มเติมได้ดำเนินการดังนี้
1. ศึกษาทฤษฎีและ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 2. วิเคราะห์คุณลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองจากทฤษฎีและ เอกสาร เพื่อสร้าง

นิยามเชิงปฏิบัติการ

3. ศึกษาแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองของ ปีเตอร์ ลิวสเตอร์ เพลโดย วุฒิต สกลเกียรติ (วุฒิต สกลเกียรติ 2526 : 50 - 58) อุดม สำอางค์กุล (อุดม สำอางค์กุล 2519) วินัย ธรรมศิลา (วินัย ธรรมศิลา 2527 : 109 - 115) ชูชีพ อ่อนโคกสูง (ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2516)

4. ปรับปรุงและคัดเลือกข้อความจากแบบสอบถามของ ปีเตอร์ ลิวสเตอร์ ให้มีภาษารัดกุมและเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งสร้างคำถามเพิ่มเติมและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทางวัดผลและจิตวิทยา จากภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และโรงพยาบาลสมเด็จพระยา

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงไปทดสอบกับนักเรียนที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางแหวนขำ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน นำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้เทคนิค 25% สูง - 25% ต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้ว มาจัดเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุด

มายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียนออกเป็น 25 เปอร์เซนต์ที่ได้คะแนนสูง และ 25 -เปอร์เซนต์
 ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อของทั้ง 2 กลุ่มมาทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สูตร
 t - test คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป (วิเชียร เกตุสิงห์
 2524 : 168) ได้ทั้งหมดรวม 34 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.19 - 5.57 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก)

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้
 วิธี Alpha coefficient (Guilford. 1956 : 385) ได้ค่าความเชื่อมั่นของ
 แบบสอบถามทั้งหมด 0.83 แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีคุณภาพพอที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้
 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก)

ลักษณะของแบบสอบถาม

ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีช่องให้เลือกตอบ 5 ช่อง
 วัตถุประสงค์ให้ผู้ตอบอ่านข้อความในแบบสอบถาม แล้วพิจารณาว่าตนเองเป็นเช่นนี้หรือไม่ มาก
 น้อยเพียงใด แล้วจึงกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แสดงถึงคุณลักษณะของ กล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงความคิดเห็น

	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
(0) นักเรียนกล้าที่จะเสนอความคิด เกี่ยวกับการเรียนในชั้นเรียน ต่อครูเมื่อมีโอกาส _____					
(00) เมื่อนักเรียนยืนอยู่หน้าชั้นเรียน นักเรียนกล้าพูดในสิ่งที่นักเรียน ต้องการ _____					

การตรวจให้คะแนน การตรวจให้คะแนนถือตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ข้อความทางนิมาน มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้คือ

- ให้ 5 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง มากที่สุด
- ให้ 4 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง มาก
- ให้ 3 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง ปานกลาง
- ให้ 2 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง น้อย
- ให้ 1 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง น้อยที่สุด

ข้อความทางนิเสธ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้คือ

- ให้ 5 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง น้อยที่สุด
- ให้ 4 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง น้อย
- ให้ 3 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง ปานกลาง
- ให้ 2 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง มาก
- ให้ 1 คะแนน สำหรับผู้กาเครื่องหมายถูกในช่อง มากที่สุด

2. โปรแกรมการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม ดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดของกลุ่มภาพสะท้อน กระบวนการกลุ่ม การอภิปรายเป็นกลุ่ม การให้คำปรึกษาโดยใช้ศิลปะ จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 จัดโปรแกรมการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม ซึ่งแยกออกเป็นประเภทของการวาดภาพ อุปกรณ์ที่ใช้ในการวาด จำนวนสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลา หัวข้อการอภิปราย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มจากภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นผู้ตรวจสอบ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก)

2.3 นำโปรแกรมการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มที่ได้ตรวจสอบแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวารคุณ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุง

แบบของการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบการวิจัยแบบ Randomized Pre-test Post-test Control Group Design ดังนี้คือ (ชาตวิทย์ เข็มมณูประเสริฐ 2525 : 115)

กลุ่ม		Pre-test	Treatment	Post-test
R	E	T_{E_1}	การอภิปรายภาพวาด เป็นกลุ่ม	T_{E_2}
R	C	T_{C_1}	การสอนตามปกติ	T_{C_2}

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองมีลำดับขั้นตอนต่อไปนี้คือ

1. ทดสอบครั้งแรก (Pre-test) ทำการทดสอบครั้งแรกโดยให้กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่มตอบแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ขึ้นทดลอง ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มทดลองได้รับการอภิปรายภาพวาด เป็นกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ โดยเริ่มดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528 ถึงวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2528 เป็นเวลาดังนั้น 6 สัปดาห์
3. ทำการทดสอบครั้งหลัง (Post-test) โดยจัดให้ทั้งสองกลุ่มตอบแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง หลังจากเสร็จการทดลองเรียบร้อยแล้ว 1 สัปดาห์
4. นำแบบสอบถามที่ทำแล้วทั้งสองกลุ่มมาตรวจให้คะแนน
5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง โดยใช้ t - test แบบ Independent
2. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบ Dependent
3. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบ Independent

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1.1 คะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้ (Guilford. 1956 : 44)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

- 1.2 ความแปรปรวน (Variance) ใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2522 : 100)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ มีดังนี้

- 2.1 หากค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ใช้ค่าสถิติ t - test มีสูตรดังนี้ (ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ 2525)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

$$df = \frac{\left[\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L} \right]^2}{\frac{\frac{S_H^2}{n_H}}{n_H - 1} + \frac{\frac{S_L^2}{n_L}}{n_L - 1}}$$

- เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
- \bar{X}_H, \bar{X}_L แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง, กลุ่มต่ำ
- S_H^2, S_L^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง, กลุ่มต่ำ
- n_H, n_L แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง, กลุ่มต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

ใช้สูตร Coefficient Alpha (Guilford. 1956 : 385)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

- เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่น
- k = จำนวนข้อ
- S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
- S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนที่สอบได้

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 สถิติที่ใช้การทดสอบความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้ t -test แบบ Independent ใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2522 : 217)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

\bar{X}_1 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง

\bar{X}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม

S_1^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มทดลอง

S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มควบคุม

n_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มทดลอง

n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มควบคุม

3.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของคะแนนการทดสอบครั้งแรก (Pre-test) และการทดสอบครั้งหลัง (Post-test) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t -test แบบ Dependent ใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2522 : 220)

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{n\Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n - 1$$

- เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบ
ครั้งแรกและครั้งหลัง
- D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
- n แทน จำนวนคู่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังจากการได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปราย ภาพวาดเป็นกลุ่ม และการสอนตามปกติ
Σ	แทน	ผลรวมของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มและการสอนตามปกติแล้ว
 ได้ให้นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง
 อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลขอเสนอผล ตามลำดับดังนี้คือ

จากตาราง 1 แสดงว่า ก่อนเริ่มทำการทดลอง นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังจากการได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม

กลุ่มทดลอง	N	D	(SD) ²	SD ²	t
ก่อนได้รับการอภิปราย ภาพวาดเป็นกลุ่ม	10	199	39601	5307	5.14**
หลังจากการได้รับการ อภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม	10				

$$t (.01, 9) = 2.824$$

จากตาราง 2 แสดงว่า หลังจากได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายวาดภาพเป็นกลุ่มแล้ว กลุ่มทดลองมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกโดยวิธีอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า การฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มช่วยทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นตนเองสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1. ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่า ก่อนได้รับการฝึกโดยวิธีอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม

ตาราง 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังจากการได้รับการฝึกโดยวิธีการสอนตามปรกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	D	$(\Sigma D)^2$	ΣD^2	t
ก่อนได้รับการสอนตามปรกติ	10	49	2401	519	2.78*
หลังจากได้รับการสอนตามปรกติ	10				

$$t (.05, 9) = 1.833$$

จากตาราง 3 แสดงว่า หลังจากที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการสอนตามปรกติกกลุ่มควบคุม มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกโดยวิธีสอนตามปรกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า การสอนตามปรกติมีส่วนช่วยความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามปรกติจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการสอนตามปรกติ

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังจากได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม และการสอนตามปรกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S^2	t
กลุ่มทดลอง	10	107	26.67	2.839**
กลุ่มควบคุม	10	91.70	29.34	

$$t (.01, 18) = 2.552$$

จากตาราง 4 แสดงว่า หลังจากการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปรกติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 3. ที่ว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มจะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปรกติ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

เพื่อศึกษาผลของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนปัญญาวารคุณ แขวงหลักสอง เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน โดยสุ่มมาจากนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาและมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่ม หลังจากนั้นได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย

เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. โปรแกรมการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม
2. เอกสารข้อสนเทศเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง
3. แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนปัญญาวารคุณทุกห้องตอบแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง แล้วคัดเลือกเฉพาะผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

2. สัมภาษณ์นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ เพื่อถามความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่ม แยกออกเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน
3. ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นการทดสอบครั้งแรก (Pretest)
4. ให้กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที ติดต่อกัน 6 สัปดาห์
5. ให้กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ติดต่อกัน 6 สัปดาห์
6. ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง หลังจากผ่านการทดลอง 1 สัปดาห์ อันเป็นการทดสอบครั้งหลัง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง โดยใช้ t - test แบบ Independent
2. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้ t - test แบบ Dependent
3. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง โดยใช้ t - test แบบ Independent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มแล้วมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการฝึก โดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติแล้วมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ .01

อภิปรายผล

จากผลการอภิปรายข้อมูลพบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่หลังจากการทดลองโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม และการสอนตามปกติแล้ว ปรากฏผลดังนี้คือ

1. หลังจากนักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มแล้ว มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนไม่ได้รับการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าวิธีการฝึกโดยการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มช่วยทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น อันเป็นการยอมรับสมมุติฐานข้อ 1. ทั้งนี้สอดคล้อง

โอกาสร่วมมือ และมีส่วนช่วยให้สมาชิกฝึกฝนให้มีคุณสมบัติที่ดี ตลอดจนช่วยส่งเสริมให้สมาชิก ได้มีโอกาสใช้ความคิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ได้รับความคิดใหม่ ลดความตึงเครียดในด้านจิตใจ ขณะเดียวกันก็เพิ่มความสามารถในการเข้าสังคมนำไปสู่การพัฒนาความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง นอกจากนี้ผลการวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าบรรยากาศที่คนได้รับการยอมรับ และมีความอิสระในความคิด และการกระทำของตน ตลอดจนสามารถกระทำในสิ่งที่ตนเองคิดไว้ให้สำเร็จ จะทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งในกระบวนการของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มมีลักษณะสอดคล้องกับสิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ กล่าวคือ สมาชิกจะต้องวาดภาพตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยกำหนด และหลังจากวาดภาพเสร็จ จะมีการอภิปรายภาพที่สมาชิกวาดทันที โดยที่สมาชิกจะต้องพูดเกี่ยวกับภาพที่ตนเองวาดหรือบรรยายภาพที่ตนเองวาดให้เป็นเรื่องราวก่อน และขณะที่สมาชิกคนหนึ่งพูด สมาชิกที่เหลือจะต้องตั้งใจฟังและยอมรับสิ่งที่สมาชิกผู้นั้นพูด บรรยากาศในกลุ่มค่อนข้างเป็นอิสระ และผ่อนคลาย การวิจารณ์ภาพจะมีลักษณะให้สมาชิกบอกถึงข้อดี และสิ่งที่ควรแก้ไขมากกว่า การตำหนิติเตียนภาพที่สมาชิกวาด นอกจากนี้ในโปรแกรมที่สมาชิกต้องวาดภาพร่วมกัน จะช่วยทำให้นักเรียนในกลุ่มได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ตลอดจนมีการพูดคุยเกี่ยวกับการร่วมมือกันทำงาน และบางครั้งขณะที่สมาชิกบรรยายภาพของตนเอง ก็ได้มีการอภิปรายถึงความรู้สึกและความคิดของสมาชิกผู้นั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มสามารถช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนในกลุ่มทดลองให้สูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการฝึกโดยวิธีอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม

2. หลังจากนักเรียนในกลุ่มควบคุมได้รับการฝึก โดยวิธีการสอนตามปรกติแล้ว มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการสอนตามปรกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า วิธีการฝึกโดยการสอนตามปรกติช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น อันเป็นการยอมรับสมมุติฐานข้อ 2. ซึ่งการสอนตามปรกติในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสอนโดยใช้ข้อสนเทศ ทั้งนี้ คมเพชร ฉัตรบุณกุล (คมเพชร ฉัตรบุณกุล 2521 : 196 อ้างอิงมาจาก T.E. Christensen. 1949 : 11 - 14) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการให้ข้อสนเทศ ในการแนะแนวดังนี้คือ ข้อสนเทศสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจูงใจ

นักเรียนให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน ถ้านักเรียนได้ทบทวนข้อสนทนะนั้นใหม่ ก็จะช่วยให้นักเรียนปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น และช่วยในการปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ เสียใหม่ และ คมเพชร จิตรศุภกุล (คมเพชร จิตรศุภกุล 2521 : 198) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ข้อสนทนาว่า ข้อสนทนาที่ครูหรือผู้ให้กำกับการได้แนะนำหรือได้ให้นักเรียนอ่าน และนักเรียนได้พิจารณาข้อสนทนาด้วยความตั้งใจแล้วจะได้ผลดีขึ้น ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ นักเรียนได้รับการคัดเลือกเข้ากลุ่มด้วยความสมัครใจ และจากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนตามปรกติ หลังจากการทดสอบครั้งหลังเสร็จพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ในกลุ่ม มีความตั้งใจในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง ตลอดจนให้นำข้อสนทนาฝึกปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งแสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปรกติ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ อันสอดคล้องกับกฎของการเรียนรู้ของ ธอร์นไคน์ (Thorndike) ที่ว่า เมื่อส่วนที่จะกระทำมีความพร้อมที่จะกระทำ การกระทำนั้นย่อมเป็นที่พึงพอใจ หรือการที่ตนเราจะเรียนรู้หรือมีพฤติกรรมได้ดีเมื่อเขาพร้อมที่จะเรียน และเมื่อได้รับการตอบสนอง ย่อมนำความพึงพอใจมาสู่ผู้เรียนได้ (จำเนียร ช่วงโชติ 2518 : 86) ด้วยเหตุนี้ การสอนตามปรกติ จึงช่วยทำให้นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการสอนตามปรกติ

3. ผลการทดลองพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปรกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มแล้วมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยการสอนตามปรกติ อันเป็นการยอมรับสมมุติฐานที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เคิร์ท เลวิน และคนอื่น ๆ (Joseph Luft. 1970 : 2 Citing Kurt Lewin and others. n.d.) ที่พบว่า การใช้การอภิปรายเป็นกลุ่มหรือการตัดสินใจโดยกลุ่มมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือพฤติกรรมทางสังคมมากกว่าการบรรยาย หรือการสอนโดยบุคคลคนเดียว และนักจิตวิทยาหลายท่านก็เชื่อว่า การปฏิสัมพันธ์กันด้วยคำพูดและท่าทางในกลุ่มจะช่วยในการรักษาคือทำให้ดีขึ้นทั้งทางสุขภาพทางร่างกาย และสุขภาพจิต

(ณรงค์ ช่อนาม 2522 : 46) นอกจากนี้ ธำรง บัวศรี (วิรุณ หังเจริญ 2527 : 177 อ้างอิงมาจาก ธำรง บัวศรี 2502 : 182) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะมีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในแง่ที่ว่า การที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในงานของหมู่คณะ ได้มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์เป็นส่วนตัว ได้มีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชั้นจริง ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก และจากกระบวนการของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มที่กล่าวไว้ใน การอภิปรายผลในข้อ 1. แล้วนั้น จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ช่วยทำให้เด็กนักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นเป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการปฏิสัมพันธ์ มีความเป็นอิสระในทางความคิด และได้มีการฝึกฝนตนเองภายในกลุ่ม แต่ในการสอนตามปรกติที่ผู้วิจัยเพียงแต่แจกเอกสารข้อสนเทศเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองให้แก่ นักเรียน และบรรยายให้นักเรียนในกลุ่มฟังเท่านั้น ซึ่งนักเรียนไม่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนไม่ได้รับการฝึกปฏิบัติในกลุ่ม แม้ว่าความเชื่อมั่นในตนเองในกลุ่มควบคุมจะเพิ่มสูงขึ้น แต่ก็เพิ่มในปริมาณที่น้อยกว่ากลุ่มทดลอง ด้วยเหตุนี้กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยการสอนตามปรกติ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ที่จะวิจัยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ควรจะปรับปรุงเนื้อหาของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มให้เหมาะสมกับปัญหาหรือลักษณะที่ต้องการให้สมาชิกกลุ่มได้พัฒนา
2. ในการกำหนดโปรแกรมในการวาดภาพควรจะต้องอยู่ในขอบข่าย เหตุการณ์ หรือปัญหาที่สมาชิกกำลังประสบอยู่ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่จะพัฒนา เพื่อนำไปสู่การอภิปรายกลุ่มที่ตรงประเด็นมากขึ้น
3. ควรจะทำการเปรียบเทียบอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม โดยเข้ากลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที กับ การอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มสัปดาห์ละ 3 หรือ 4 วัน ติดต่อกันครั้งละ 50 นาที แบบใดจะมีประสิทธิภาพดีกว่ากัน

4. ผู้นำกลุ่มควรจะได้รับการศึกษาฝึกฝนความสามารถหรือทักษะของผู้นำในการอภิปรายกลุ่ม เพื่อที่จะสามารถดึงเอาส่วนสำคัญของเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งขึ้นมาอภิปรายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะทำให้การสื่อสารระหว่างกันของสมาชิกสมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ผู้นำควรมีความรู้ในเรื่อง การใช้สี ความหมายของสี การใช้เส้น ฯลฯ ในการวาดภาพ
5. ควรจะทำการสอบวัดความคงทนในการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองเป็นระยะ เช่น หลังจาก 1 เดือน 3 เดือน และ 6 เดือน
6. ควรทำการศึกษาผลของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างในตัวแปรทางด้านจิตวิทยาอื่น ๆ เช่น มโนภาพแห่งตน ความก้าวร้าว ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น
7. ควรวิจัยเปรียบเทียบผลของความเชื่อมั่นในตนเอง โดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มกับวิธีการอื่น ๆ เช่น การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ฯลฯ
8. ควรทำการศึกษาผลของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา
9. ในการทดลองครั้งต่อไปควรจะให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้วาดภาพตามโปรแกรมที่กำหนดไว้เหมือนกัน แต่กลุ่มควบคุมให้วาดภาพโดยไม่ต้องมีการอภิปรายภาพที่สมาชิกแต่ละคนวาด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คมเพชร ถัตรศุภกุล กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน กรุงเทพฯ แสงรุ้งการพิมพ์ 2522,
118 หน้า
- _____ บริการสนเทศ กรุงเทพฯ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 232 หน้า
- จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล กรุงเทพฯ โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2521, 214 หน้า
- _____ จิตวิทยาการเรียนรู้ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2518,
243 หน้า
- ฉลอง ภิรมรัตน์ กระบวนการกลุ่ม ภูเก็ต วิทยาลัยครูภูเก็ต 2521, 112 หน้า
- ชลอ พงษ์สามารถ ศิลปะสำหรับครูมัธยม กรุงเทพฯ เจริญวิทยการพิมพ์ 2526,
151 หน้า
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล
กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช 2520, 181 หน้า
- ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 186 หน้า
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่น
ในตนเองกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรินญาพิมพ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2516, 104 หน้า อัดสำเนา
- ชูศรี หลีกเพชร ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเองและคุณธรรม
แห่งพลเมืองดี ปรินญาพิมพ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2517, 101 หน้า อัดสำเนา
- ณรงค์ ชื่อนาม การวิจารณ์ภาพวาดเป็นกลุ่มต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียน
ที่ถูกเพื่อนชิงชัง วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, อัดสำเนา

- เคโซ สวณภณห์ รวบรวมข้อเขียนและบทความทางจิตวิทยา กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
2516, 622 หน้า
- ทิศนา แชนนี และคนอื่น ๆ กลุ่มสัมพันธ์ กรุงเทพฯ บุรพาศิลป์การพิมพ์ 2522,
247 หน้า
- นิพนธ์ แฉงเอี่ยม การศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัว ความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจใน
ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอุตรดิตถ์
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2515, 76 หน้า
อัคราเนา
- ประณต เล็กสวาสดี ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การพึ่งผู้อื่น พฤติกรรมด้าน
ความเป็นผู้นำและความรู้สึกกับผิดชอบ ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2517, 117 หน้า อัคราเนา
- ปราณีต มาลัยวงศ์ การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนปกติ ปริญญาโท
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 234 หน้า อัคราเนา
- ผะอบ โปษะกฤษณะ ลักษณะสำคัญของภาษาไทย : การเขียน การอ่าน การพูด การฟัง
กรุงเทพฯ โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2521, 195 หน้า
- พนม ลีอารีย์ กลุ่มสัมพันธ์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ม.ป.ป., 124 หน้า
- มาลี วงษ์แก้ว ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร ปริญญาโท กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 91 หน้า อัคราเนา
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
2522, 276 หน้า
- ละม้ายมาศ ศรีทัตต์ และคนอื่น ๆ อิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี รายงานการวิจัย ฉบับที่ 9 ของสถาบันระหว่างชาติ สำหรับค้นคว้า เรื่อง
เด็ก อรุณภา 2510, 184 หน้า

- ลักขณา ธรรมไพโรจน์ การปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์
 ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524,
 159 หน้า อัดสำเนา
- วรรณิ์ รักรธรรม การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความหึงการผลสัมฤทธิ์และ
ความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กเชื้อชาติไทยและเด็กเชื้อชาติจีน ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2515, 70 หน้า อัดสำเนา
- วีชัย ทรัพย์มี "การให้คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่มแม่บ้าน" มะนะแนว 35 : 38 - 43
 ธันวาคม 2517 - มกราคม 2518
- วีชัย ชูระคำ จิตวิทยาแนะแนวและให้คำปรึกษา กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์
 2523, 170 หน้า
- วิจิตร วรุตบางกูร "การสร้างเชื่อมั่นในตนเองและการปรับปรุงบุคลิกภาพ"
 วารสารประชาบาล 11 (4) : 8 - 10 กรกฎาคม 2521
- วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับภคววิจัย กรุงเทพฯ กองวิจัยการศึกษา
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520, 155 หน้า
- วินัย ธรรมศิลป์ การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ปรินญาณีพันธ์
 กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 118 หน้า อัดสำเนา
- วิรุณ ตั้งเจริญ ศิลปศึกษา กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์วิวัฒนาการ 2521, 126 หน้า
วิวัฒนาการศิลปศึกษา และสุนทรีย์ภาพของเด็กไทยในปัจจุบัน รายงานการวิจัย
 กรุงเทพฯ ฝ่ายวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2527, 240 หน้า
- วีรยุทธ วิเชียรโชติ "สังคมไมตรีสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ" วารสารจิตวิทยา
 สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย 33 - 44, 2513
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมการฝึกหัดครู พัฒนาการครอบครัวและเด็ก กรมการฝึกหัดครู
 2509, 585 หน้า

สมโภชน์ สุขวัฒนา และคนอื่น ๆ "มิลิวเทอโรบี ในแผนกจิตเวชผู้ใหญ่ในโรงพยาบาล
สมเด็จพระเจ้าพระยา" วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 23 : 440 - 448,
2521

สกต เขียงแท้ ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 222 หน้า

สวนา พรพัฒน์กุล ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 22
การศาสนา 2520, 79 หน้า

สมิต อาชวณิจกุล การพัฒนาตนเอง กรุงเทพฯ บริษัทสยามบรรณ 2527, 161 หน้า

สมุท ศิริโย วิธีสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ประมวลสาสน์
ม.ป.ป., 318 หน้า

สุชา จันทรเฒ ปัญหาเด็กและวัยรุ่น กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์ 2520, 153 หน้า

สุรเกียรติ์ ลัมเจริญ ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความวิตกกังวลกับระเบียบ
วินัยในชั้น ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523,
63 หน้า อักสำเนา

อัมพร พรบทวี "กลุ่มภาพสะท้อน" วารสารจิตวิทยาคลินิก 8 : 38 - 42 ธันวาคม
2523

อุคม สำอางค์กุล ลักษณะความเป็นผู้นำ ความเคร่งครัดและเชื่อมั่นในตนเองของวัยรุ่นไทย
ภาคกลาง ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519,
110 หน้า อักสำเนา

Baruch, d. New Ways in descripting. New York : McGraw-Hill Book
Company, 1968. 650 p.

Bennett, Olivia. Patterns of Living. London : Macmillan Education,
1982. 472 p.

Blair, Glenn Myers. Educational Psychology. New York : Macmillan
Company, 1968. 650 p.

Breckenridge, Marian Edgar. Child Development. London :
W.B. Saunders Company, 1955. 497 p.

- Carl, Reed Early. Adolescent Art Educational. United of America : Photo - offset, 1957. 205 p.
- Child Study Association of America. Our Children Today. New York : The Viking press, 1952. 366 p.
- Denny M. James. "Art Counseling in Educational Setting." Personnel and Guidance Journal. 48 : 119 - 126, October, 1969.
- Dugger, Jame A. "A Study of Measurable Personal Factors of Leaders and Non - Leaders Among University Woman," Dissertation Abstract. 30 : 1817 A, 1969.
- Ferguson, George A. Statistical Analyses in Psychology and Education. New York : McGraw - Hill Book Company, 1966.
- Guilford, J.p. Foundamental Statistica in Psychology and Education New York : McGraw - Hill Book Company, 1956.
- Gulley E. Halbett. Discussion, Conference and Griup Process. New York : Holt Rinehart and Winston, 1960, 388 p.
- Hare A.P. "Interaction and Consensus in Difference Size Group," American Sociology Review. 17 : 261 - 267, 1952.
- Harnack R. Victor and others. Group Discussion. New Jersey : Prentice - Hall, 1977.
- Harris B. Dale. Children's Drawing as Measures of Intellectual Maturity. New York : Harcourt Brace & World Inc., 1963. 367 p.
- Joseph, Luft. Group Process : An introduction to group dynamic. 2d ed. Mayfield Publishing Co., 1970.
- Kohlberg, Lawence. "Moral Educational for a society in Moral Transition," Educational Leadship. 33 (1) : 46 - 54, October, 1975.
- K.M. Miller and J.B. Biggs. "Attitude Change Through Underethiced Group Discussion," Journal of Educational Psychology. 49 : 224 - 228, August, 1958.
- Lieb W. Sere and Snyder U. William. "Effects of Group Discussion on Underachievement and Self - Actualization," Journal of Counseling Psychology. 14 : 282 - 285, May, 1967.
- Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York : Harper, 1954. 411 p.

- Mc. Keachie W.S. "Research on Teaching at the College and University Level," Handbook of Research Teaching. 1118 - 1172, 1963.
- Mussen P, Henry. The Psychological Development of the Child. 3rd.ed., Angle Wood Cliffs, 1979. 127 p.
- Taylor D.W. and Faust W.L. Twenty Questionair : Efficiency in Problem solving as A Function of size of group, Journal of Experimental Psychology. 44 : 360 - 368, 1852.
- Smith, Henry C. Personality Adjustment. New Yrok : McGraw - Hill, 1961. 616 p.
- Symonds, Addington, F. Teaching Yourself Personality Efficiency. London : The English University Press, 1964. 223 p.
- Waderson Harriet. Art therapy. New York : John Willy & Sons Inc., 1980. 352 p.
- Wilson, Imin A. "Change in Mean Level of Thinking in Grade 1 - 8 Though, Use of Interaction Analysis System Based on Bloom's Taxonomy," The Journal of Educational Research. 9 : 422 - 424, May : June, 1973.

הכנת

แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

คำอธิบายในการตอบแบบสอบถาม

ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถาม แล้วพิจารณาว่านักเรียนมีลักษณะต่อไปนี้
 มากน้อยเพียงใด ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างที่กำหนด ให้ตรงกับ
 ลักษณะของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาอย่างรอบคอบและตอบคำถามตามความเป็นจริง
 คำตอบของนักเรียนจะไม่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด

ตัวอย่าง

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๐) ถ้านักเรียนออกไปพูดหน้าชั้นเรียน นักเรียนจะรู้สึกตื่นเต้น _____				✓	
๐๐) เวลาทำงานกลุ่มเพื่อน ๆ มัก ชมเชยว่านักเรียนให้ความสนใจ ในงาน _____		✓			

๐) เมื่อนักเรียนออกไปพูดหน้าชั้นเรียน แล้วนักเรียนรู้สึกตื่นเต้น ถ้านักเรียน
 มีลักษณะเช่นนี้ น้อย นักเรียนจะต้องกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับคำว่า
น้อย

๐๐) เวลาทำงานกลุ่มถ้าเพื่อนชมเชยว่านักเรียนให้ความสนใจในงาน ถ้านักเรียน
 มีลักษณะเช่นนี้ มาก นักเรียนจะต้องกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างที่ตรงกับคำว่า
มาก

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. นักเรียนรู้สึกอึดอัด ถ้าครูมายืนข้าง ๆ นักเรียนขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติงาน					
2. นักเรียนกลัวที่จะเสนอความคิดของ นักเรียนเกี่ยวกับการเรียนในชั้นเรียน ต่อครูเมื่อมีโอกาส					
3. นักเรียนคิดว่าไม่จำเป็นที่จะต้อง แต่งกายให้เหมือนกับเพื่อน					
4. นักเรียนมักตัดสินใจด้วยความมั่นใจ ในการกระทำสิ่งใหม่ ๆ ของ นักเรียน					
5. เมื่อนักเรียนยืนอยู่หน้าชั้นเรียน นักเรียนกลัวพูดในสิ่งที่นักเรียน ต้องการ					
6. นักเรียนไม่ค่อยสนใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเพื่อนในชั้นเรียน					
7. เมื่อครูถามความคิดเห็นต่าง ๆ ในห้องเรียนนักเรียนจะยกมือ เสนอความคิดเห็นของนักเรียน มากกว่าที่จะคล้อยตามเพื่อน					
8. ถ้านักเรียนได้ลงมือกระทำสิ่งใด แล้ว แม้จะเกิดความยุ่งยาก สักเพียงใดนักเรียนก็ไม่ทอดทิ้ง					
9. ถ้านักเรียนออกไปพูดหน้าชั้นเรียน นักเรียนมักรู้สึกหวั่นไหว					

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. นักเรียนกล้าเสนอความคิดของนักเรียน ต่อเพื่อน เมื่อนักเรียนไม่เห็นด้วย					
11. ถ้าเพื่อนมาชวนนักเรียนไปเที่ยว ขณะที่นักเรียนกำลังทำการบ้าน นักเรียนมักจะหยุดทำการบ้านไว้ก่อน					
12. ถ้าเพื่อนบอกนักเรียนว่าคำตอบของ การบ้านข้อนี้ผิด นักเรียนจะรีบแก้ไขใหม่ ทันที					
13. นักเรียนมีความพอใจในผลการเรียน ของนักเรียน					
14. ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ นักเรียน มักจะหาวิธีการปฏิบัติงานนั้นด้วย ตนเอง					
15. ขณะกำลังเรียน นักเรียนกลัวว่าครูจะ เรียกให้นักเรียนตอบคำถาม					
16. นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจถ้าต้องเดิน เข้าไปในห้องประชุมหลังจากที่ทุกคน นั่งเรียบร้อยแล้ว					
17. เวลาทำงานกลุ่ม เพื่อน ๆ มักชมเชย ว่านักเรียนให้ความสนใจในงาน					
18. เมื่อนักเรียนไม่พอใจในผลงานของ นักเรียน นักเรียนจะพยายามแก้ไข และทำใหม่					

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. เมื่อคุยกับบุคคลที่นักเรียนไม่คุ้นเคย นักเรียนรู้สึกใจสั้นและพูดไม่ออก					
20. เมื่อนักเรียนเรียนวิชาใดไม่เข้าใจ นักเรียนมักจะยกมือถามครู					
21. นักเรียนมีความสนใจต่อกิจกรรม ของโรงเรียน					
22. นักเรียนกล้าตัดสินใจทำสิ่งใดลงไป หิ้งที่รู้ว่าเป็นการเสี่ยง					
23. นักเรียนชอบคิดอยู่เสมอว่าความคิด ของนักเรียนไม่น่าสนใจ					
24. นักเรียนคิดว่าตนเองเป็นคนมีความ คิดริเริ่มสร้างสรรค์					
25. เมื่ออยู่ในคนหมู่มาก นักเรียนกลัวว่า จะทำอะไรเซย ๆ					
26. นักเรียนคิดว่าตนเองเป็นคนขี้อาย และเคอะเขินง่ายทำให้นักเรียนไม่ กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม					
27. นักเรียนมักช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเขา มีความต้องการ					
28. เมื่อนักเรียนตัดสินใจแล้ว นักเรียน จะกระทำตามความคิดของตนเอง					
29. เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ แล้ว นักเรียนคิดว่าตนเองมีความสามารถ เช่นเดียวกับเพื่อน					

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
30. นักเรียนมัก เลิกสัมความมกิดใหม่ ๆ ของ นักเรียน _____					
31. เมื่อใกล้ถึงวันสอบ นักเรียนรู้สึกกังวล ใจ _____					
32. ในการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ของ นักเรียน นักเรียนจะไม่แสดงศรัทธา คิดเห็นของตนเอง แม้ว่านักเรียนจะ ไม่เห็นด้วย _____					
33. ในสายตาของเพื่อนและครูเห็นว่า นักเรียนมีความสนใจในงานที่ทำ สม่ำเสมอ _____					
34. นักเรียนมักรู้สึกไม่สบายใจถ้าเพื่อน จะพูดวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัว นักเรียน _____					

โปรแกรมการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ	เวลา	อุปกรณ์
0	ปฐมนิเทศ	เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย กฎระเบียบ การดำเนินการ บทบาทของสมาชิก ช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง สถานที่ของการเข้าร่วมกลุ่ม	1. นัด วัน เวลา สถานที่ต่อนักเรียนเพื่อทำการปฐมนิเทศ 2. ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม 3. ผู้นำกลุ่มบอกถึง จุดมุ่งหมาย กฎระเบียบ การดำเนินการ บทบาทของสมาชิก ช่วงเวลา ระยะเวลาจำนวนครั้ง สถานที่ของการเข้าร่วมกลุ่ม 4. เปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามรายละเอียดต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้าใจ 5. ผู้นำกลุ่มนัด วัน เวลา สถานที่ในการเข้าร่วมกลุ่มครั้งต่อไป	30 - 45 นาที	-
1	แนะนำตนเอง	1. เพื่อให้สมาชิกเกิดความคุ้นเคย เป็นกันเอง และอบอุ่นในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม 2. เพื่อให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจ ยอมรับซึ่งกันและกัน และมีทัศนคติที่ดีต่อกัน	1. ให้สมาชิกนั่งเป็นวงกลม 2. ให้สมาชิกบอกชื่อ - นามสกุล และลักษณะของตนเองแก่สมาชิกกลุ่ม 3. ให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มสัมภาษณ์ สมาชิกผู้นั้นได้คนละ 1 คำถาม	1.30 ชั่วโมง	-
2	ต่อลายเส้นให้เป็น-	1. เพื่อฝึกให้สมาชิกกล้าพูด กล้ากระทำ	1. แจกกระดาษให้แก่สมาชิกละ 1 แผ่น และสีเทียนคนละ	1.30 ชั่วโมง	กระดาษขนาด 7 × 8.5 นิ้ว

(ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ	เวลา	อุปกรณ์
	ภาพ	<p>กล้าแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน</p> <p>2. เพื่อฝึกให้สมาชิกสามารถกระทำสิ่งที่แปลกใหม่ด้วยความมั่นใจ</p> <p>3. เพื่อฝึกให้สมาชิกแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง</p> <p>4. เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด</p>	<p>1 กล้อง</p> <p>2. ผู้นำกลุ่มบอกให้สมาชิกวาดเส้นลักษณะอย่างไรก็ได้แล้วแต่ความต้องการของสมาชิก และสมาชิกจะวาดเส้นก็เส้นก็ได้</p> <p>3. ผู้นำกลุ่มบอกให้สมาชิกต่อเติมเส้นที่วาดไว้ให้เป็นภาพอะไรก็ได้โดยสมาชิกจะต้องวาดให้เสร็จภายใน 15 นาที เมื่อวาดเสร็จให้สมาชิกระบายสีด้วยสีเทียนให้เสร็จภายใน 15 นาที</p> <p>4. ให้สมาชิกแต่ละคนบรรยายภาพที่ตนเองวาดให้สมาชิกกลุ่มฟัง โดยที่สมาชิกแต่ละคนจะต้องตั้งใจฟังและยอมรับฟังสิ่งที่สมาชิกผู้บรรยายพูดทุกอย่าง</p> <p>5. ให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนบอกถึงสิ่งที่ตนเองชอบในภาพที่สมาชิกวาด พร้อมทั้งเหตุผล</p>		<p>สีเทียน</p> <p>10 กล้อง</p>

(ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ	เวลา	อุปกรณ์
3	วาดภาพ: ช่วยนิ้วมือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อฝึกให้สมาชิกกล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 2. เพื่อฝึกให้สมาชิกสามารถกระทำสิ่งที่แปลกใหม่ด้วยความมั่นใจ 3. เพื่อฝึกให้สมาชิกสามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดเห็นของตนเองอย่างไม่ลังเล 4. เพื่อฝึกให้สมาชิกยอมรับคำติชมของผู้อื่น 5. เพื่อฝึกให้สมาชิกแก้ปัญหาด้วยตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำกลุ่มแจกกระดาษวาดเขียนให้สมาชิกคนละ 1 แผ่น และสีน้ำ 5 กล่อง 2. ผู้นำกลุ่มบอกให้สมาชิกวาดรูปโดยใช้นิ้วมือ จะเป็นภาพอะไรก็ได้ จะใช้สีอะไรและกี่สีก็ได้ โดยให้เวลาในการวาดภาพ 30-40 นาที 3. ให้สมาชิกแต่ละคนบรรยายภาพที่ตนเองวาดให้แก่สมาชิกกลุ่มฟัง 4. ขณะที่สมาชิกคนใดบรรยายภาพ สมาชิกที่เหลือจะต้องตั้งใจฟังและยอมรับฟังสิ่งที่ผู้บรรยายพูดทุกอย่างในบรรยากาศที่ยอมรับ 5. ให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับภาพที่วาด 	1.30 ชั่วโมง	กระดาษวาดเขียนขนาด 7.5 x 8 นิ้ว

(ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ	เวลา	อุปกรณ์
4	วาดภาพด้วย นิ้วมือ	เหมือนครั้งที่ 3	เหมือนครั้งที่ 3	1.30 ชั่วโมง	เหมือนครั้งที่ 3
5	วาดภาพ อิสระด้วย สีเทียนบน กระดาษ- ทราย	เหมือนครั้งที่ 3	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำกลุ่มแจกกระดาษทรายชนิดหยาบให้สมาชิกคนละ 1 แผ่น และสีเทียน 10 กล่อง 2. ผู้นำกลุ่มบอกให้สมาชิกกลุ่มวาดรูปอะไรก็ได้ ลงบนกระดาษทราย จะใช้สีอะไร และจำนวนกี่สีก็ได้ โดยให้เวลาในการวาด 30-45 นาที 3. ให้สมาชิกแต่ละคนบรรยายภาพที่ตนเองวาดให้สมาชิกกลุ่มฟัง 4. ขณะที่สมาชิกคนใดบรรยายภาพที่ตนเองวาด สมาชิกที่เหลือจะต้องตั้งใจฟังและยอมรับสิ่งที่ผู้บรรยายพูดทุกอย่างในบรรยายภาพที่ยอมรับ 	1.30 ชั่วโมง	กระดาษทราย ชนิดหยาบ 10 แผ่น สีเทียน

(ต่อ)

ครั้ง	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ	เวลา	อุปกรณ์
			5. ให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับภาพที่วาด		
6	วาดภาพอิสระ ด้วยสีเทียน บนกระดาษ- ทราย	เหมือนครั้งที่ 3	เหมือนครั้งที่ 5	1.30 ชั่วโมง	เหมือนครั้งที่ 5
7	วาดภาพอิสระ	เหมือนครั้งที่ 3	1. ผู้นำกลุ่มแจกกระดาษวาดเขียนให้สมาชิกคนละ 1 แผ่น และสีเทียน 10 กล่อง 2. ผู้นำกลุ่มบอกสมาชิกกลุ่มว่าให้สมาชิกวาดรูปอะไรก็ได้แล้วแต่ความต้องการของนักเรียน โดยให้สีเทียนจะใช้กี่สีก็ได้ ให้เวลาในการวาด 30-45 นาที 3. ให้สมาชิกบรรยายภาพที่ตนเองวาดให้สมาชิกกลุ่มฟัง โดยที่สมาชิกที่เหลือจะต้อง	1.30 ชั่วโมง	กระดาษวาดเขียนขนาด 7 x 8.5 นิ้ว สีเทียน 10 กล่อง

(ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ	เวลา	อุปกรณ์
			ตั้งใจฟังและยอมรับสิ่งที่ผู้บรรยายพูดทุกอย่างในบรรยากาศที่ยอมรับ 5. ให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นเห็นแล้กเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับภาพที่วาด		
8	วาดภาพอิสระ	เหมือนครั้งที่ 3	เหมือนครั้งที่ 7	1.30 ชั่วโมง	เหมือนครั้งที่ 7
9	วาดภาพให้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน	เหมือนครั้งที่ 3 แต่เพิ่มในด้านฝึกให้สมาชิกให้ทำงานร่วมกันและยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกันรวมทั้งการควบคุมอารมณ์	1. ผู้นำแจกกระดาษวาดเขียนให้สมาชิกคนละ 1 แผ่น และสีเทียน 10 กล่อง 2. ผู้นำกลุ่มบอกสมาชิกว่าจะให้สมาชิกวาดภาพให้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน โดยที่ให้สมาชิกร่วมประชุมปรึกษาและหาข้อสรุปว่าจะวาดภาพในหัวข้ออะไร มีเนื้อหาอย่างไร และสมาชิกคนใดจะวาดเนื้อหาตอนใดให้เวลาในการประชุมปรึกษา 20-30 นาที	1.30 ชั่วโมง	กระดาษวาดเขียนขนาด 7 x 8.5 นิ้ว จำนวน 10 แผ่น สีเทียน 10 กล่อง แป้งเปียก กระดาษวาดเขียน ขนาด 30 x 49 นิ้ว

(ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ	เวลา	อุปกรณ์
			<p>3. ให้สมาชิกลงมือวาดภาพด้วยสีเทียน หลังจากที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วให้เวลา 30 นาที</p> <p>4. หลังจากที่สมาชิกทุกคนวาดภาพเสร็จ ให้นำภาพวาดมารวมกัน และให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันว่าจะจัดเรียงลำดับภาพอย่างไร และติดภาพเรียงกันบนกระดาษวาดเขียนแผ่นใหญ่</p> <p>5. ให้สมาชิกแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันว่า พอใจในภาพที่วาดหรือไม่ เพราะอะไร มีความรู้สึกอย่างไรในการทำงานร่วมกัน</p>		
10	วาดภาพให้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน	เหมือนครั้งที่ 9	เหมือนครั้งที่ 9	1.30 ชั่วโมง	เหมือนครั้งที่ 9

(ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีการ	เวลา	อุปกรณ์
11	วาดภาพ ผาผั่ง	เหมือนครั้งที่ 9	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำกลุ่มติดกระดาษวาดเขียนบนกระดานดำ 2. ผู้นำบอกสมาชิกว่า ให้สมาชิกวาดภาพรวมกันลงในกระดาษวาดเขียนที่ติดไว้บนกระดานดำ โดยสมาชิกจะต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อสรุปว่าจะวาดภาพอะไร และสมาชิกคนใดจะต้องทำอะไรบ้าง ให้เวลาในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 20 นาที 3. ให้สมาชิกออกไปวาดภาพที่ละคน เมื่อวาดเสร็จให้กลับมา นั่งที่ให้เวลาในการวาดทั้งหมด 50 นาที 4. เมื่อวาดภาพเสร็จให้สมาชิกร่วมกันวิจารณ์ถึงข้อที่ควรแก้ไข 	1.30 ชั่วโมง	กระดาษวาดเขียนขนาด 30 × 40 นิ้ว สีเทียน 10 กล้อง
12	วาดภาพ ผาผั่ง	เหมือนครั้งที่ 9	เหมือนครั้งที่ 11	1.30 ชั่วโมง	เหมือนครั้งที่ 11

คำอ่านอาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

ชื่อ	ค่าอำนาจจำแนก	ชื่อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	2.94	18	4.00
2	5.15	19	2.58
3	2.19	20	5.69
4	3.70	21	2.26
5	4.45	22	2.84
6	4.81	23	3.77
7	3.81	24	5.57
8	4.46	25	2.80
9	3.54	26	4.94
10	3.40	27	2.01
11	2.96	28	2.66
12	2.29	29	4.91
13	4.77	30	4.28
14	3.73	31	4.92
15	3.80	32	3.73
16	5.18	33	4.00
17	5.10	34	2.82

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

উত্তর

$$\begin{aligned}
 \alpha &= \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right] \\
 &= \frac{42}{42-1} \left[1 - \frac{46.207}{243.404} \right] \\
 &= \frac{42}{41} \left[\frac{243.404 - 46.207}{243.404} \right] \\
 &= 0.83
 \end{aligned}$$

ผลของการอภิปรายภาวาทเป็นกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวรรคุณ
กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

วาสนา ผดุงทรง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2529

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวรคุณ กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน ซึ่งมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ ถูกสุ่มมาโดยใช้เกณฑ์คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน

กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม ทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปรกติโดยการให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง โปรแกรมการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม และเอกสารข้อสังเกตเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะได้รับการทดสอบก่อน และทดสอบหลังการทดลอง เพื่อวัดความเชื่อมั่นในตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ t - test และผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม แล้วมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกโดยวิธีการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามปรกติ จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการสอนตามปรกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่ม จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปรกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF GROUP DRAWING DISCUSSION
OF SELF-CONFIDENCE DEVELOPMENT
OF MATHAYOMSUKSA 3 STUDENT
IN PANYAWARAKUN SCHOOL
BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

VASNA PHADUNGSONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1986

The purpose of this experimental research was to study the effect of group drawing discussion on self-confidence development. The subjects were 20 M.S.3 students of Panyawarakun School in Bangkok who got low scores under 25 percentile and divided into two groups : the control group and the experimental group. Each group consisted of 10 students.

The experimental group was treated with group drawing discussion for 12 sessions of one hour and a half for six weeks. The control group was lectured on self-confidence. The instruments used were self-confidence questionair, program of group drawing discussion and the information of self-confidence. Each group was given pretest and posttest evaluation. Statistical method for data analysis was t - test. The results were as follows :

1. The self-confidence of group drawing group significantly increased at the level .01.
2. The self-confidence of lectured group significantly increased at the level .05.
3. The self-confidence of group drawing discussion group significantly increased higher than lectured group at the level .01.